

ÇOCUK ACİL TIP ve YOĞUN BAKIM TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

abdominal kompartman sendromu *abdominal compartment syndrome* Karın içi boşluğunda basıncın akut olarak 20-25 mmHg üzerine çıkması ve organ yetersizliğinin gelişmesi, karın içi basınç artışı sendromu.

acil emergency Hızla müdahale edilmediği takdirde hayatı tehlike oluşturma riski olan durumlar.

acil trakeal entübasyon *emergency tracheal intubation* Hava yolu bütünlüğünün bozulduğu acil durumlarda solunumun devam etmesini sağlamak amacıyla gerekli optimal hazırlıkları tamamlayamadan acil olarak yapılan soluk borusuna tüp yerleştirme işlemi.

açık akciğer ventilasyonu *open lung ventilation* Konvansiyonel mekanik ventilasyon sırasında akciğerde oluşan alveolar aşırı gerilme ve sönmüş alveollerin siklik olarak yeniden açılıp kapanması akciğerde hasarın artmasına neden olur. Özellikle ARDS hastalarında akciğer fonksiyonlarında iyileşme, akciğerin kendini iyileştirmesine katkıda bulunma ve erken ventilatörden ayırma şansının artırılması gerekçeleriyle uygulanan akciğerin açık tutularak ventile edilmesi yöntemi. Bu yöntemde hastaya uygulanan PEEP hastanın basınç x volüm eğrisinde tespit edilen alt açılma noktasının üstünde, hastaya verilen tidal volüm 6 ml/kg'm altında olacak şekilde düşük tutulur. Hastaya uygulanan tepe hava yolu basıncının 40 cm H₂O düzeyini aşmaması sağlanır. Basınç sınırlamalı ventilasyon modları hastanın ihtiyacına göre basamaklı olarak uygulanırken, hasta permisif hiperkarbide tutulur.

açık pnömotoraks *open pneumothorax* Göğüs kafesinin delici

travmaları sonucu gelişen plevral boşlukla dış atmosfer ortamının direkt temasının olduğu pnömotoraks.

açık ünite modeli yoğun bakım hizmeti *open unit model of care* Sorumlu, tam zamanlı yoğun bakım uzmanının olmadığı, tıbbi işlemin çeşitli konsültan hekimler ve bakımdan sorumlu pratisyen hekimlerle sürdürüldüğü yoğun bakım hizmeti.

adaptif destek ventilasyonu *adaptive support ventilation (ASV)* Hastanın solunum parametrelerine göre, ventilasyon desteğinin ventilatördeki mikroişlemci tarafından bir akış şemasına göre artırıldığı veya azaltıldığı ventilasyon yöntemi.

aerosol tedavisi *aerosol therapy* Gaz basıncı ile depolanan sıvının ince buhar şeklinde salınması ile inhalasyon tedavisinde uygulanması.

agoni agony **1.** Aşırı ağrı. **2.** Ölümden hemen önceki zaman.

aile merkezli yoğun bakım *family centered care in PICU* Yoğun bakımda izlenmekte olan çocuk hastaların bakım, tedavi ve takipleri esnasında ailelerinin de onlara çok yakın olmalarına izin verilmek suretiyle hasta yararı baz alınarak oturtulmuş politika.

hava yolu basıncını azaltıcı ventilasyon *airway pressure release ventilation (APRV)* Ventilasyonun yüksek basınç ile başlayıp, yüksek basıncın bazal basınca inmesi ile sağlandığı, konvansiyonel mekanik modlarından çok farklı çalışma mekanizması olan bir mekanik ventilasyon modu.

ajitasyon agitation Genellikle aşırı gerginlik ve anksiyete ile birlikte aşırı, amaçsız bilişsel ve motor aktivitenin ortaya çıkması.

akciğer hacimleri *lung volumes* Nefes alıp verme esnasında, solunum mekaniğinin farklı aşamalarında akciğerlere alınan veya atılan hava miktarları.

akciğer kompliansı *lung compliance* Her birim basınç değişikliğinde akciğer volümünde oluşan değişiklik, akciğerlerin genişleyebilme kapasitesi

akciğer koruyucu ventilasyon *lung protective ventilation* Me-kanik solunum gerektiren hastalarda ventilatöre bağlı akciğer hasarı oluşturmadan 4-6 ml/kg tidal hacim, 30 cm H₂O altında plato basıncı ile akciğer hasarından koruyucu mekanik ventilasyon uygulaması.

akciğer ödemi *pulmonary edema* İnfeksiyon, kalp yetersizliği, kan ozmotik basıncı ve atmosfer basıncındaki değişiklik gibi nedenlerle kan ve lenfatik damarlardaki sıvının akciğer dokusu içine toplanması durumu.

akciğeri açma manevrası *lung recruitment maneuver* ARDS gi-bi hastalıklarda kollabe akciğer dokusunu açma manevrası

akselerasyon-deselerasyon hasarı *acceleration-deceleration injury* Akselerasyon deselerasyon hasarı "coup contrecoup" olarak da adlandırılır. Travmanın olduğu noktada ve kafatası içindeki beynin hareketi sonucu olayın olduğu noktanın karşı tarafında da hasar meydana gelir. Bu, boyun 4. ve 5. servikal omurlarında, vücudun hızlanma ve yavaşlaması sonucu da ortaya çıkar. Süt çocuklarının aşırı sarsılması sonucu da beyinde kalıcı ciddi hasar meydana gelebilir ve ölebilir.

aktif kömür *activated charcoal* Değişik organik maddelerden distilasyon tekniği ile elde edilen bir maddedir. Bağırsakta zehirlenmeye yol açan toksik maddeye bağlanarak emilimini engeller.

aktif kömürle hemoperfüzyon *charcoal haemoperfusion* Has-ta kanının aktif kömür kaplanmış membran üzerinden geçirilerek toksik maddelerin uzaklaştırılmasını sağlayan ekstrakorporeal tedavi yöntemi. Proteine bağlanan maddelerin uzaklaştırılmasında diğer ekstrakorporeal tedavi yöntemlerinden üstündür. Özellikle barbitürat, teofilin, karbama-zepin, parasetamol ve metotreksat gibi benzer zehirlenmelerde kullanılır.

akut akciğer hasarı *acute lung injury (ALI)* Değişik nedenlerle akciğer alveollerinde hasar oluşmasına ve kapiller geçirgenliğin artmasına bağlı olarak saatler veya günler içinde akciğer interstisyelinde ve alve-olünde ödem gelişmesi. Daha ağır formuna akut solunum sıkıntısı sen-dromu denir.

akut batın *acute abdomen* İnflamasyon, perforasyon, obstrüksiyon, infarktüs veya karın içi organlarının rüptürü sonucu ani olarak orta-ya çıkan ve karın ağrısı ile seyreden karın içi patolojilere verilen ad.

akut böbrek yetersizliği *acute renal failure* Fiziksel travma, in-feksiyon, inflamasyon veya toksik maddelere bağlı olarak ani ortaya çıkan böbrek yetersizliği. Semptomlar, üremiye ve çoğunlukla gelişen oligüri ve anüriye bağlı ortaya çıkan hiperpotasemi ve pulmoner ödem ile karakterizedir. Üç tipi vardır; prerenal, renal ve postrenal.

akut solunum sıkıntısı sendromu *acute respiratory distress syndrome (ARDS)* Değişik nedenlere bağlı akciğer alveollerinde hasar oluşmasına ve kapiller permeabilitenin artmasına bağlı olarak saatler ve-ya günler içinde akciğer interstisyelinde ve alveolünde ödem gelişmesi.

akut solunum yetersizliği *acute respiratory failure* Düşük ar-

teriyel oksijen basıncı ve yüksek karbon dioksit basıncı ile karakterize tablo.

akut tübüler nekroz *acute tubular necrosis* Yanık, sepsis, ağır hipovolemi, travma, iskemi, nefrotoksik ilaçlar vb. bağlı olarak böbrek tu-bulus hücrelerinin nekrozu sonucu gelişen akut böbrek yetersizliği.

alkaloz *alkalosis* Hidrojen iyonunun azalması (*pH'nun artması*) ile karakterize baz miktarının artması veya asit kaybı ile giden patolojik du-rumlar.

Allen testi *Allen's test* Hasta eli yumruk yapılarak avuç ve parmak cildine giden kan gözlenir. Radial ve ulnar artere parmak ile bası yapılır. Cilt soluklaşır. Bu sırada arterdeki bası sıra ile kaldırılır ve her iki arter tarafından kanlanması kontrol edilir. Bir arterde tıkanıklık var ise diğer artere işlem yapılmaz, kanül konulmaz.

alerjik reaksiyon *allergic reaction* Herhangi bir antijene (*aller-jen*) karşı meydana gelen ve vücuda zarar verebilen duyarlılık re-aksiyonu.

alt hava yolu tıkanıklığı *lower airway obstruction* Alt hava yol-larının infeksiyon, yangı, yabancı cisim, bası oluşturan veya yer kaplayan kitle ya da bronşların kasılmasına bağlı olarak daralması

alternan nabız *pulsus alternans* Çevre nabzının bir zayıf bir güç-lü olarak hissedilme durumu. Çoğu zaman ciddi bir kalp kası sorununun habercisidir.

alveoler arteriyel oksijen farkı *alveolar arterial oxygen gra-dient (A-a gradient)* Akciğer alveolü ile alveol kapilleri arasındaki oksijen basıncı farkı.

alveoler dakika ventilasyonu *alveolar minute ventilation* Bir dakikada alveollere ulaşan toplam gaz volümü.

alveoler hipoksi *alveolar hypoxia* Alveoldeki yetersiz oksijen ba-sıncına bağlı olarak kan oksijen düzeyinin düşük olması.

alveoler kapiler membran *alveolar capillary membrane* Pul-moner alveol ile kapiller arasındaki ince doku bariyeri.

alveoler parsiyel oksijen basıncı *alveolar partial pressure of oxygen (PaO₂)* Akciğer alveolünde oksijen basıncının oluşturduğu ba-sıncı miktarı.

anafilaktoit reaksiyon *anaphylactoid reaction* IgE'ye bağlı ol-mayan alerjik reaksiyon sonucu yaygın anafilaktik reaksiyona benzer re-aksiyonun ortaya çıkmasıdır. İmmünolojik olmayan reaksiyon sonucu mast hücrelerinden anafilakside olduğu gibi farmakolojik mediyatörler salınır. Anafilaktoid şok olarak da adlandırılır.

analjezi *analgesia* **1.** Ağrı duyusunun olmaması, ağrılı uyarana rağ-men ağrı hissedilmemesi. **2.** Bilinç durumunda değişiklik yaratmadan ağrı duyusunun azaltılması.

anestezi *anesthesia* **1.** Genellikle sinir veya reseptör hasarı sonucu duyu kaybı. **2.** İlaç veya diğer medikal uygulamalar ile ağrı duyusunun ortadan kaldırılması.

ani bebek ölümü sendromu *sudden infant death syndrome* Üç hafta-5 ay arasındaki sağlıklı çocuklarda aniden ortaya çıkan ve otop-siyi de içeren bütün incelemelere rağmen ölüm nedeninin aydınlatılama-dığı bebek ölümü.

ani gelişen karaciğer yetersizliği *fulminant liver failure* Daha öncesinde bilinen herhangi bir karaciğer hastalığı olmayan çocuklarda ani ve hızlı bir şekilde karaciğer yetersizliğinin gelişmesi durumu.

anizokori *anisocoria* Pupil çaplarının farklı büyüklükte olması

anjioödem *angioedema* Derinin dermis, subkutan ve submukozal alanında meydana gelen, kapiller damarlarda dilatasyon ve geçirgenlik artışı ile karakterize vasküler reaksiyondur.

anksiyete *anxiety* Hayati tehlike veya gerçek olmayan beklentilere karşı verilen hoş olmayan psikofizyolojik yanıt. Kaygı.

anoksi *anoxiac* Oksijen yokluğu.

antidot *antidote* Panzehir.

antikonvülsanlar *anticonvulsants* İstemsiz kasılmaları önleyen ilaçlar.

antiseptik *antiseptic* Mikrop kıran.

antivenin *antivenin* Hayvan zehirine karşı kullanılan protein içerikli materyal.

anüri *anuria* İdrar çıkışının olmaması.

anyon açığı *anion gap* Asit-baz bozukluklarında laboratuvarında rutin olarak ölçülemeyen plazma anyonlarını gösterir. Rutin olarak ölçülen anyon ve katyonlar arasındaki farktır [sodyum - (klor + bikarbonat)].

APACHE skorlaması *acute physiology and chronic health evaluations (APACHE) score* Yoğun bakımda yatan akut hastaların hastalıklarının ağırlığını belirlemek amacıyla rutin fizyolojik parametrelerden yararlanarak yapılan skorlama yöntemi.

apati *apathy* Duygusuzluk

apne *apnea* Soluk kesilmesi

apne testi *apnea test* Beyin ölümünü desteklemek için kullanılan bir test. Hasta solunum hareketi ve hipoksemi açısından izlenir. Solunum hareketi yokluğuna ek olarak son arter kan gazı ölçümünde PaCO₂ >60 mmHg veya bazal değere göre 20 mmHg'dan fazla artış gösterdiyse buna apne testi pozitif denir. Solunum hareketleri gözlenirse apne testi negatiftir.

apneik solunum *apneustic breathing* Ponsun dorsolateral alt yarısının lezyonlarında ortaya çıkan, inspirasyon fazında uzamış bir iç çekme ile birlikte olan solunum duraklaması.

aralıklı pozitif basınç ventilasyon *intermittent positive pressure ventilation (IPPV)* Mekanik ventilatörün belirlenen aralıklarla belirlenen basınçta ventilasyon yaptırmasına dayanan ventilasyon yöntemi. Genellikle spontan solunumu olmayan hastalarda tam solunum desteği için kullanılır.

aralıklı pozitif basınçlı solutma *intermittent positive pressure breathing (IPPB)* Akciğer genişleme yeteneğini artırmak, hava yoluyla akciğerlere ilaç uygulanması ya da solutmaya destek vermek amacıyla aralıklı veya kısa dönem mekanik ventilasyon sağlamak için kullanılan teknik.

aralıklı zorunlu solutma *intermittent mandatory ventilation (IMV)* Mekanik ventilatörün belirlenen aralıklarla belirlenen basınçta ventilasyon yaptırmasına dayanan ventilasyon yöntemi. Spontan solunumu olmayan hastalarda tam solunum desteği için kullanılabilir, fakat

spontan solunum yapılmasına da izin verilir.

aralıklı zorunlu ventilasyon *intermittent mandatory ventilation* Belirli sayıda solunum mekanik ventilatör tarafından sabit zaman aralıkları ile yaptırılırken, hastanın spontan solunum çabalarına izin veren ventilasyon yöntemi.

aritmî *arrhythmia* Kalp atışlarının hız, düzen veya uyarının başladığı yer açısından normalden sapması.

arteriyel kan gazı *arterial blood gases* Arteriyel kanda gaz basınçlarının ölçümü.

arteriyel-karışık venöz oksijen içeriği farkı *arterial-mixed venous oxygen content difference (A_vDO₂)* Arteriyel O₂ içeriği ve karışık venöz O₂ içeriği arasındaki farktır. Normalde 4.2-5.0 ml/dl'dir.

arteriyel oksijen içeriği *oxygen content of arterial (CaO₂)* Arteriyel kanda erimiş ve hemoglobine bağlı olarak bulunan toplam O₂ miktarını gösterir.

arteriyel kan basıncı *arterial blood pressure* Arteriyel damar duvarındaki kan basıncı. Kalp aktivitesinin enerjisine, arter duvarının elastisitesine, kanın hacim ve yoğunluğuna bağlıdır.

asfiksi *asphyxia* Solunan havada oksijen yokluğu sonucu oluşan patolojik değişiklik.

asidoz *acidosis* Kanda ve vücutta asit ve hidrojen iyonların birikmesi veya alkali rezervlerinin (*bikarbonat*) azalması sonucu pH'nın düşmesiyle ortaya çıkan patolojik durum.

asistol *asystole* Kalp atımının olmaması.

aspirasyon pnömonisi *aspiration pneumonia* Solunum yolları veya akciğere yabancı madde (*yiyecek, sekresyon*) girmesi sonucu gelişen akciğerin konsolidasyonla beraber yangısı.

aşırı havalanma *hyperinflation* Herhangi bir şeyin (*akciğerlerin*) içine aşırı hava dolması.

aşırı sıvı yüklenmesi *hypervolemia* Dolaşan kan hacminde anormal artış.

aşırı solutma *hyperventilation* Vücudun savunma düzeneği olarak ya da tedavi amacıyla daha düşük CO₂ seviyesi sağlamak için dakikadaki soluk hacminin artırılması işlemi. Daha çok astım, metabolik asidoz, akciğer embolisi, akciğer ödemi ve anksiyete gibi durumlarda ortaya çıkar.

ataksik solunum *ataxic breathing* Özellikle medüller lezyonlardan kaynaklanan, rastgele derin ve yüzeysel soluk alıp vermeler, gelişmiş duraklamalarla düzensiz hız ve ritimde bir solunum şekli.

ateşli havale *febrile convulsion* Yükselmiş vücut ısısı nedeniyle genellikle 6 ay -6 yaş arası çocuklarda ortaya çıkan ve tüm vücutta kasılmalarla kendini gösteren iyi huylu bir havale tipi.

atım volümü *stroke volume* 1. Kalbin her atımda bir ventrikülden pompaladığı kan miktarı. 2. Sistol ve diyastol sonu volümler arasındaki fark.

atriyal fibrilasyon *atrial fibrillation* Atriyal miyokardın birden çok yeniden uyarılar sonucu, düzensiz repolarizasyon ve depolarizasyonu ile ortaya çıkan aritmî. Sıklıkla ventriküler hız yüksektir.

atriyal flutter *atrial flutter* Yeniden uyarılmayla ilişkili, 250-350

atım/dk hızında düzenli atriyal kasılmalar. Ventrikül her uyarıya cevap vermez ve sıklıkla hızı 150 atım/dk'dır.

ayaktan tedavi ambulatory Hastanın hastaneye yatırılmadan tanı ve/veya tedavisinin yapılması.

azalmış venöz dönüş decreased venous return Kalbe dönen kan miktarının azalması.

azotemi azotemia Kanda üre veya diğer nitrojen bileşiklerinin artması.

bağırsak tıkanıklığı intestinal obstruction Bağırsak içeriğinin iletiminin herhangi bir şekilde engellenmesi durumu.

balistik travma ballistic trauma Ateşli silahlarla meydana gelen yaralanma.

balon-maske solunumu bag-and-mask ventilation Yeterli solunumu olmayan hastalarda maske, kendi kendine şişen bir balon ve valf sisteminden oluşan aletle solunumun sağlanması.

barbitürat koması barbiturate coma Dirençli status epileptikus, kafa içi basınç artışı gibi durumlarda sıklıkla pentobarbital veya tiyopen-talle geçici bilinç kaybı ve EEG'de burst supresyonu sağlayacak dozda kontrollü tedavi.

barotrauma barotrauma Özellikle östaki tüpü, orta kulak ve paranasal sinüsler gibi içi boşluklu organlarda oluşan basınç nedenli hasarlanma.

basınç-akım döngüsü pressure-flow loop Akım ile hacim ilişkisini gösteren diyagram. Akciğer mekaniği kapsamında soluk alıp verme sırasındaki akım hızı y- ekseninde, akciğer hacmi x- ekseninde gösterilir. Oluşan şekil farklı hava yolu tıkanıklıklarının karakterize edilmesine yardımcı olur.

basınç ayarlı hacim kontrollü ventilasyon pressure regulated volume control ventilation (PRVC) Soluk hacminin ayarlandığı basınç kontrollü ventilasyon yöntemi. Akım özellikleri basınç kontrollü ventilasyondaki gibidir.

basınç destekli ventilasyon pressure support ventilation (PSV) Spontan soluyan hastada ayarlanan miktarda basınç ile spontan solunumların desteklendiği bir tür pozitif basınçlı ventilasyon yöntemi.

basınç-hacim bölgesi pressure-volume area Basınç-hacim ilişkisini gösteren diyagramda, sistol sonu basınç-hacim çizgisi, diyastol sonu basınç-hacim eğrisi ve sistolik basınç-hacim eğrisinin sınırladığı bölge olup, kalbin her kasıldığında yarattığı total mekanik enerjiyi temsil eder.

basınç kontrollü ventilasyon pressure controlled ventilation Mekanik ventilatörün belirlenen hava yolu basıncını sağlayacak şekilde, azalan türde hava akımı ile solunum yaptırması esasına dayanan ventilasyon yöntemi.

basınç volüm halkası pressure volume loop Solunum fizyolojisinde akciğerin kompliyansını değerlendirmek için akciğerdeki hacim ve basınç değişimini x-y ordinat düzleminde gösteren eğri.

baş geri çene ileri manevrası head tilt chin lift maneuver Hava yolu güvenliğini sağlamak amacı ile başı geriye eğme ve çeneyi itmek suretiyle hava yolu açıklığını sürdürmek.

baz fazlalığı base excess/base deficit 37°C'de % 100 O₂ ile pCO₂

40 mmHg, pH 7.40 sağlamak için ilave edilmesi gereken mmol/L cinsinden asit/baz miktarı.

bazal enerji tüketimi resting energy expenditure 1. İstirahat enerji tüketimi. 2. Vücudun dinlenme durumunda -24 saatlik dönem boyunca- gereksinim duyduğu kalori miktarı.

bazal metabolik hız basal metabolic rate (BMR) Tamamen dinlenme halinde aç bir bireyin kullandığı oksijen miktarı veya ürettiği ısı miktarının hesaplanmış eş değeri.

besin zehirlenmesi food poisoning Kontamine olmuş gıda ürünlerinin tüketilmesini takiben aniden (48 saat içinde) gelişen bulantı, karın ağrısı, ishal ve kusmanın eşlik ettiği semptomlar topluluğu.

beyin etkilenmesi brain insult Beynin travma, infeksiyon vb. bir nedenden dolayı kötü yönde etkilenmesi.

beyin ölümü brain death Tüm uyanlara tam yanıtsız, hiç bir kendiliğinden kas hareketi olmadan (solunum, titreme, vb), 30 dk izoelektrik ensefalogramla beraber, hipotermi ve zehirlenme gibi santral sinir sistemini baskılayacak hiçbir nedenin olmadığı geri dönüşümsüz beyin hasarı.

beyinde yaygın genişleme diffuse brain swelling Travmatik veya metabolik sebeplerden dolayı beyinde meydana gelen genişleme.

bilinç consciousness Kişinin kendini ve çevresini algılayabilmesi, farkında olması durumu.

birincil pulmoner hipertansiyon primary pulmonary hypertension Altta başka bir neden olmaksızın pulmoner damarlarda büzüşmeye (vazokonstriksiyon) bağlı olarak gelişen hipertansiyon ve ilerleyici sağ kalp yetersizliğine yol açan bir hastalık.

bitkisel hayat vegetative status Uyku ve uyanıklık halinin birbirini izlediği, beyin ve omurilik reflekslerinin korunduğu, refleks haricinde çevresinde olan değişikliklere anlamlı yanıt veremeyen hasta grubu.

boğulma drowning Havadaki oksijenden faydalanmayı engelleyen sıvı, gaz ya da katı maddelerden dolayı oluşan asfiksi nedeniyle meydana gelen ölüm.

bradipne bradypnea Solunumun anormal yavaşlaması.

bronkoalveoler lavaj bronchoalveolar lavage Bronşiyoller ve alveollerden çekilen sıvı ve hücrelerin tanı ve tedavi değerlendirmesi için kullanıldığı bir teknik. Bronşa yerleştirilen bronkoskop aracılığıyla verilen steril serum fizyolojik çekilince gelen sıvı ve hücreler incelenir.

bronkodilatatör bronchodilators Bronş ve bronşioleleri genişleten madde. Bronkodilatatörler endojen kaynaklı olabilir veya ilaçlarla bronkodilatasyon sağlar.

bronkokonstrüksiyon bronchoconstriction Hava yollarını saran düz kasların kasılması sonucu bronş çapının azalması.

bronkoskopi bronchoscopy Optik aletler yardımıyla bronşların muayenesi.

bronşiyal hiperaktivite bronchial hyperactivity Tüm semptomatik astım hastalarında mevcut olan, trakeobronşiyal ağaçtaki düz kasların normale göre uyarılara daha fazla kasılarak cevap vermesi. En önemli bulgusu, azalmış hava yolu çapıdır.

burun kanadı solunumu nasal flaring Özellikle süt çocuğu yaş grubunda solunum sıkıntısı bulgusu olarak burun kanatlarının solunu-

ma eşlik etmesi.

canlandırma *resuscitation* Solunumu ve kalbi durmuş olan birisini hayata döndürmek amacı ile yapılan işlemler.

Cheyne-stokes solunumu *Cheyne-Stokes breathing* Gittikçe artan ve azalan derinlikteki solunumun apne periyodlarıyla karakterize, periyodik solunum olarak da bilinen anormal solunum tipi.

cinsel istismar *sexual abuse* Psikososyal gelişimini tamamlanma-yaş çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel uyarı için kullanılması.

crush sendromu *crush syndrome* Ezilme biçiminde yaralanma, uzun süreli sıkışma ve hareketsizlik sonucunda ortaya çıkan, ileri derecede kas zedelenmesinin ardından hücre içi elemanların dolaşıma geçerek ölümle sonuçlanabilecek bir sürece ilerleyebileceği, hipovolemik şok, hiperkalemi, hipokalemi, akut böbrek yetersizliği, metabolik asidoz ya da kompartman sendromu saptanabilen sendrom.

Cushing bulgusu *Cushing sign* Kafa travmalı ya da kafa içinde yer işgal eden lezyonu olan hastalarda yüksek kan basıncı, bradikardi ve Cheyne-Stokes solunumu birlikteliği. Artmış kafa içi basıncı ve olası beyin fitiklaşmasını gösterir.

çene itme manevrası *jaw-thrust maneuvers* Boyun hareketsiz orta hatta iken mandibulanın her iki köşesinden çenenin öne ve yukarı itilmesi ile hava yolunun açılması.

çene kaldırma manevrası *chin-lift maneuvers* Uyarılara yanıt-sız ve servikal zedelenme şüphesi olan travmalı olgularda, hava yolu açıklığını sağlamak için mandibulanın altındaki kemik tüberkülünden tutarak çenenin öne ve yukarı kaldırılması.

çevresel dolaşım/kanlanma *peripheral perfusion* Distal ekstremitelerdeki kan dolaşımının periferde kalan yaşamsal olmayan organ/dokuların kan dolaşımını.

çocuk istismarı/örselenme *child abuse* Belli bir zaman dilimi içerisinde bir yetişkin veya çocuk tarafından çocuğun o kültürde kabul edilmeyen bir davranışa maruz bırakılması.

çoklu organ yetersizlik sendromu *multiple organ dysfunction syndrome* Birden fazla organın işlevlerinde ağır bozuklukla tanımlanan sendrom.

çoklu travma *multiple trauma* Birden fazla vücut bölgesini etkileyen travma.

dağılımsal şok *distributive shock* İlaç toksitesi, anaflaksi, nörolojik kaynaklı ve erken sepsiste görülebilen, damar tonusundaki bozulmaya bağlı periferde kanın göllenmesiyle oluşan görece hipovolemi sonucu meydana gelen şok.

dakika ventilasyonu *total minute ventilation* Bir dakikada solunum yollarına giren havanın toplam miktarıdır. Soluk hacmi ile solunum sayısının çarpımına eşittir.

defibrilasyon *defibrillation* Hayatı tehdit eden ventriküler fibrilasyon ve nabızsız ventriküler taşikardi gibi kardiyak aritmileri sonlandırmak amacıyla kalbe elektriksel şok uygulanması.

dehidratasyon *dehydration* Sıvı kaybının artması ya da yeterli kadar alınmaması sonucu vücut sıvısının olması gerekenden az olması durumu.

dekompanse şok *uncompensated shock* Şokta kompensasyon mekanizmalarının yetersiz kaldığı durum. Doku kanlanması azalmıştır. Kan basıncı ve kalp debisi azalır. Taşikardi, idrar çıkışında azalma, soğuk ve terli cilt eşlik eder. Miyokardın depresyonu, vazomotor yetersizlik, vasküler yetersizlik, damar geçirgenliğinde artış, hücresel fonksiyonlarda bozulma ve asidoz gelişebilir.

dekortike duruş *decorticate posturing* Bacaklarda internal rotasyon, kollarda fleksiyon ve adduksiyon, ayaklarda plantar fleksiyon ile karakterize durumdur.

delici travma *penetrating trauma* Bıçaklanma veya kurşunlanma gibi yaralanmalar sonucu vücut bütünlüğünü delici şekilde bozan derin karakterde travma.

derin ven trombozu *deep venous thrombosis (DVT)* En çok alt ekstremitelerde derin venlerinde görülen ve kan akımının yavaşladığı damarlarda pıhtılaşmanın tetiklenmesi sonucu ortaya çıkan venöz tromboz durumu.

deserebre duruş *decerebrate posturing* Sadece alt beyin sapının korunduğu ciddi beyin hasarı durumlarında görülen; kollar ve bacaklarda hiperekstansiyon, palmar fleksiyon, boyunda hiperekstansiyon ile karakterize durumdur.

destekleyici tedavi *supportive treatment* Alta yatan sorunu çözmek yerine ağrı ve sıkıntıyı gidermeye yönelik yapılan tedavi.

dinamik komplians *dynamic compliance* Solunum sırasında ölçülen komplians.

dinamik pulmoner hiperinflasyon *dynamic pulmonary hyperinflation* Ekspirasyon sonunda alveolar basınçta meydana gelen artma. Ekspirasyon sonunda solunum sistemindeki basınç ile solunum kasları tarafından oluşturulan basıncın toplamına eşittir.

disosiyatif şok *dissociative shock* Hemoglobün molekülünün dokuya oksijen sunumundaki bozukluk sonucu meydana gelen şok. Doku perfüzyonu normal olmasına rağmen dokuya oksijen sunumu bozuktur. Karbon monoksit zehirlenmesi, methemoglobinemi veya dishemoglobinemideki gibi durumlarda görülür.

diyastol sonu hacmi *end-diastolic volume* Kalbin diyastol fazında kalbe dolan kan miktarı.

diyastolik basınç *diastolic pressure* Kalp diyastol fazında kan ile dolu iken ölçülen minimum arter basıncı.

diyastolik basınç zaman indeksi *diastolic pressure time index* Bir dakika içindeki diyastoldeki aort basınçları ile sol atrium basınçları farklarının toplamı. Miyokard kan akımı ve miyokarda gelen oksijen miktarı ile orantılıdır.

diyastolik fonksiyon bozukluğu *diastolic dysfunction* Kalp sistol sırasında kasılarak kanı pompalarken diyastol sırasında yeteri kadar gevşeyemediği için yeterli kan dolamamasına neden olan bozukluk.

doğuştan metabolizma bozukluğu *inborn error of metabolism* Doğumda (ör. fenilketonüri) ya da ileriki yıllarda (ör. diabetes mellitus) özgül bir enzim eksikliğinin neden olduğu metabolik tıkanma nedeniyle patolojik sonuçları ortaya çıkabilen, genetik olarak tespit edilen biokimyasal bir bozukluk. Enzimopati olarak ta adlandırılır.

doğuştan santral hipoventilasyon *congenital central hypoventilation* Solunumun otomatik kontrolünün kaybolduğu ya da bozulduğu bir durum. Bu sendromla ilişkili özel bir gen (PHOX2B) bozukluğu tespit edilmiştir.

dokuzlar kuralı *rule of nines* Yanıklarda vücut yüzey alanını tahmini olarak hesaplamakta kullanılan, vücut yüzeyinin 9 ve dokuzun katları şeklinde belirlenmesine dayanan ölçüm yöntemi.

dolaşım *circulation* Kanın, kalp ve damarlar aracılığı ile vücuttaki hareketi.

dolaylı yoldan kalori ölçümü *indirect calorimetry* Nitrojen ve karbondioksit atımının miktarı ve harcanan oksijen miktarının tespitiyle bir maddenin ürettiği ısı miktarının ölçümüne dayanan yöntem.

döngüsel kusma *cyclic vomiting* Herhangi bir organ sisteminden kaynaklanmayan, ani başlayan ve sonlanan, tekrarlayıcı, kendi kendini sınırlayan, şiddetli ve periyodik olarak tekrar eden mide bulantısı ve kusma atakları.

ekspiratuvar pozitif hava yolu basıncı *expiratory positive airway pressure (EPAP)* İnvazif olmayan pozitif basınçlı ventilasyonda ventilatör tarafından uygulanan iki düzeyli (*bilevel*) basınçtan biri. EPAP uygulaması ile fonksiyonel rezidüel kapasite artar, üst hava yolu obstrüksiyonunun aşılması sağlanır ve solunum işi azalır.

ekspiratuvar tepe akım hızı *peak expiratory flow rate* Tüm solunum döngüsü boyunca hastaya pozitif basınçlı nefes verilmeyenken hava yolunun açık tutulmasına yönelik olarak sağlanan sürekli pozitif hava yolu basıncı. Ekspiryum sonunda hava yollarının sönmesini önleyici atmosfer basıncı üzerindeki basınçtır.

ekspiryum sonu akciğer hacmi *end-expiratory lung volume* Nefes verdikten sonra akciğerlerde ölçülen hacimdir.

ekspiryum sonu hava yolu basıncı *end expiratory airway pressure* Nefes verme sonunda hava yollarında ölçülen hava yolu basıncı.

ekstübasyon sonrası sağaltım *postextubation therapy* Ekstübasyon sonrası uygulanan nemlendirilmiş oksijen, pozisyon ve pulmoner temizlik/fizyoterapi bakımını içerir.

ekstübasyon sonrası stridor *postextubation stridor* Ekstübasyon sonrası oluşabilen, reaktif subglottik larinks ödemi nedeniyle duyulan stridor; zorlu inspiyum sesi.

elektrik yaralanması *electrical injury* Kas ve sinir dokusu üzerinde zarara yol açacak düzeyde yüksek elektrik akımına maruz kalma durumu.

elektromekanik disosiasyon *electromechanical dissociation* EKG'de kardiyak elektriksel aktivitenin varlığına rağmen yeterli kardiyak debinin oluşmaması, yani nabız alnamaması durumu.

emilim atelektazisi *absorbtion atelectasis* Hava yolunun sekresyon, yabancı cisim, tümör veya dıştan basıyla tam tıkanmasına bağlı hava girişinin kesilmesi ve alveoldeki havanın kana absorpsiyonu sonucu meydana gelen atelektazi.

endobronşiyal entübasyon *endobronchial intubation* Yanlışlıkla ya da bilerek akciğerin sağ ya da sol ana bronşuna tüp yerleştirilmesi işlemi.

endotoksin *endotoxin* Bakterilerin hücre çeperlerinde bulunan, dışarıya salgılanmayan, ancak hücrenin parçalanması sonucu meydana çıkan lipopolisakkarit yapısında toksik maddeler.

endotrakeal entübasyon *endotracheal intubation* Hastanın hava yolu açıklığını sağlamak amacıyla soluk borusuna tüp yerleştirme işlemi.

endotrakeal tüp *endotracheal tube (ETT)* Hava yolu açıklığını ve akciğerlere hava giriş çıkışını sağlamak amacıyla trakeaya yerleştirilen çeşitli boyutlarda ve tipte tüp.

ensefalopati *encephalopathy* Çeşitli düzeylerde bilinç kaybı ile karakterize geri dönüşümlü ya da dönüşümsüz organik beyin hasarı tablosu.

enteral beslenme *enteral nutrition* Hastanın beslenmesinin mide bağırsak sistemi yoluyla sağlanması.

evde solunumla ilişkili hasta bakımı *home respiratory care* Hastanın hekimi tarafından belirlenen ve reçete edilen solunumla ilişkili hasta bakımını hastanın yaşadığı ortamda (*evi gibi*) sağlayan profesyonel hizmetler.

Fick metodu *Fick method* Akciğerlerin oksijen tüketim oranının arteriovenöz oksijen farkına bölünmesi ile elde edilen ve kalbin performansını gösteren formül.

geri solunmasız oksijen maskesi *nonbreathing oxygen mask* Basit oksijen maskesine inspiyum yönünde çalışan tek yönlü oksijen rezervuar valfi ve ekspiryum yönüne çalışan ekshale hava valfi konulmasıyla oluşturulan oksijen maskesi. Ekspiryum sırasında hava çıkışına izin verirken, inspiyum sırasında oda havasının karışmasına izin vermez. Böylece yaklaşık % 95-100 konsantrasyonda oksijen verilebilmesine olanak sağlar.

gizli bakteriyemi *occult bacteremia* Yaşı 3-36 ay arasında, rektal 38°C'nin üzerinde ateşi olan, nispeten iyi görünümlü açık bir enfeksiyon odağı saptanamayan çocuklardaki bakteriyemi halidir.

Glasgow koma skalası *Glasgow coma scale* Bir hastanın bilinç durumunun başlangıç ve devam değerlendirilmesinde kullanılan güvenilir nörolojik bir skorlama sistemi.

göğüs basısı *chest compression* Kalp durması geliştiğinde vital organlara yeterli kan akımının sağlanması için göğse ritmik ve seri olarak yapılan basılar. Göğüs basıları, toraks içi basıncı değiştirerek veya kalp üzerine bası yaparak dolaşımı sağlarlar. Çocuklarda göğüs basısı sternumun alt yarısına göğüsün ön-arka çapının üçte biri veya yarısı derinliğinde dakikada 100 hızda yapılmalıdır.

göğüs drenajı *chest drainage* Akciğerin genişlemesini engelleyen kan, hava veya sıvıyı uzaklaştırmak amacıyla ortası boş, esneyebilen bir tüpün pleval boşluğa yerleştirilmesi.

göğüs fizyoterapisi *chest physiotherapy* Genellikle solunum fizyoterapistleri tarafından yapılan geniş özgül olmayan tedavileri tanımlamakta kullanılan terim. Başlıca, göğse vurma ve perküsyon teknikleri kullanılarak hava yollarından sekresyonların uzaklaştırılması sağlanır.

göğüs içi basınç *intrathoracic pressure* Pleval boşlukta visseral plevra ve pariyetal plevra arasındaki basınç; intraplevral basınç da denir.

gözlem *monitoring* Hastanın sürekli olarak yakın izlem altında tu-

tulması.

habis hipertansiyon *malignant hypertension* Papil ödemi ile birlikte son organ hasarının (*kalp, santral sinir sistemi, böbrek ve göz*) olduğu aşırı yüksek hipertansiyon.

hacim destekli ventilasyon *volume support ventilation (VSV)* Hastanın spontan solunumlarının ayarlanan hacim miktarı kadar desteklendiği mekanik ventilasyon yöntemi.

hacim döngülü ters orantılı ventilasyon *volume cycled inverse ratio ventilation* Fizyolojik inspiriyum/ekspiryum oranının tersine çevrilerek, inspiriyum süresinin ekspiryum süresinden daha uzun tutulması (ör. 2:1) esasına dayanan ventilasyon yöntemi. "Hacim döngülü" olduğunda her nefes belirlenen hacime ulaşacak şekilde verilir.

hacim döngülü ventilasyon *volume cycled ventilation* Mekanik ventilatör tarafından inspiriyum fazının ayarlanan hacimde sonlandırıldığı ventilasyon yöntemi.

hacim hedefli ventilasyon *volume targeted ventilation* Mekanik ventilasyonda verilen hacmin sabit tutulduğu ventilasyon modlarının genel adı.

hacim kontrollü basınç desteği *volume assured pressure support (VAPS)* Yüksek değişken akım ile sabit tidal volümü birleştirdiği mekanik ventilasyon yöntemi. Tidal volüm geriye dönük kontrol sağlar.

hacim kontrollü ventilasyon *volume control ventilation* Ayarlanan hacmin ayarlanan zamanda sabit bir akım şeklinde verildiği mekanik ventilasyon yöntemi.

Harris-Benedict denklemi *Harris-Benedict equation* Günlük harcanan bazal enerji düzeyini hesaplamak için kullanılan formül.

hasta ötiroid sendromu *sick euthyroid syndrome* Tiroid hastalığı olmaksızın altta yatan ciddi bir hastalığın seyrinde ortaya çıkan ve tiroid hormon düzeylerindeki değişikliklerle karakterize sendrom.

hasta sinus sendromu *sick sinus syndrome* Kalpteki ileti sisteminin supraventriküler bölümündeki bozukluktan kaynaklanan sinüs bradikardisi, sinüs duraklaması, paroksizmal, düzenli veya düzensiz atriyal taşikardi, taşikardi-bradikardi atakları veya yavaş ventrikül yanıtı atriyal fibrilasyon gibi çeşitli aritmilerle karakterize sendrom.

hasta tetiklemeli ventilasyon *patient triggered ventilation (PAV)* Başlaması hasta tarafından kontrol edilen ve ayarlanmış basınç ya da akım düzeylerine hasta tarafından ulaşılmışından itibaren, ayarlanmış basınç ya da volüm sınırlarına kadar ventilatör tarafından desteklenen mekanik ventilasyon tipi. Kısmi ya da tam destekli ve ayarlanmış sayıda ve ayarlanmış sınırlarda kontrollü olabilir.

hastane kaynaklı infeksiyonlar *nosocomial infections* Eğer hasta yatışında inkübasyon döneminde değilse veya o infeksiyonun belirti ve bulgularını yatışında göstermiyorsa; hastanın hastaneye yatışından 48-72 saat sonra ve taburcu olmasından sonra 10 gün içinde gelişen infeksiyonlar.

hastane öncesi bakım *prehospital care* Şehir merkezlerinde halk sağlığı ve ambulans personelinin sorumlu olduğu sahada ve nakil sırasında yapılan müdahaleleri içerir.

hava akımı direnci *airflow resistance* Trakeobronşial ağaçta hava akımına karşı ortaya çıkan kuvvet; hava yolu direnci (RAW).

hava embolisi *air embolism* Organa veya vücudun bir bölümüne giden kan akımının dolaşıma giren hava sonucu ani olarak kesilmesi.

hava hapsi *air trapping* Havanın ekspiryumda boşalamaması sonucu akciğerin tümünde veya bir kısmında kalması.

hava kaçağı sendromu *air leak syndromes* Akciğer dokusunda meydana gelen yırtılma sonucu havanın hava yolu dışına kaçması sonucu ortaya çıkan hastalık grubu. Pnömomediastinum, pnömotoraks, pnömoperikardiyum, pulmoner intertisyel amfizem gibi değişik tipleri vardır.

hava yolu airway 1. Havanın akciğere girmesini ve çıkmasını sağlayan yol. **2.** Genel anestezi veya yeterli ventilasyon sağlanamayan hastalarda hava yolunun tıkanmasını önleyerek havanın akciğere girmesini ve çıkmasını sağlayan gereç.

hava yolu tepe basıncı *peak airway pressure 1.* Hasta ve/veya ventilatör tarafından oluşturulan solunum gazlarının akciğere itilmesini sağlayan, ventilatör devresi veya hasta hava yollarında hissedilen üst basınç düzeyi. **2.** Basınç sınırlı zaman döngülü ventilatörlerde tidal hacmi oluşturan, ayarlanmış üst basınç sınırı.

hedefe yönelik tedavi *goal directed therapy* Yoğun bakım ünitelerinde sepsis ve septik şok yönetiminde kullanılan bir yaklaşım.

Heimlich manevrası *Heinlich maneuver* Bir yaşından büyük çocuklarda solunum yollarına yabancı cisim kaçması durumunda, hastanın arkasına geçilerek kostaların orta hatta birleştiği yerden kavranıp birkaç defa karna baskı uygulamak suretiyle bunları dışarı çıkarmak amacıyla yapılan girişim.

helyum-oksijen *helium-oxygen (heliox)* Genellikle solunum yollarındaki tıkanma ya da astımda hava yolundaki türbülans akımını azaltmak için kullanılan 1/3 oranında helyumun oksijen ile karışımından oluşturulan gaz.

hemodiyaliz *haemodialysis* Böbrek yetersizliğinde vücutta üretilen potasyum, üre gibi artık maddeler ve kandaki serbest sıvıyı hemodiyaliz cihazı yardımı ile uzaklaştırma esasına dayanan yöntem.

hemofiltrasyon *hemofiltration* Genellikle yoğun bakım ünitelerinde akut böbrek yetersizliği gibi durumlarda kullanılan ve hastanın artık ürünleri ve kandaki serbest sıvıyı damar yolu ile uygulanan bir kateter aracılığı ile vücut dışındaki yarı geçirgen bir filtreden süzülmesi esasına dayanan yöntem.

hemoglobinüri *haemoglobinuria* İdrarda hemoglobin çıkması, hemoglobin işeme.

hemoliz *hemolysis* Kırmızı kürelerdeki hemoglobinin zehirlenme veya bakteri toksinleri ile dışarı çıkması.

hemoperfüzyon *haemoperfusion* Hasta kanının geniş hacimlerde bir adsorban cisimden geçirilmesi esasına dayanan ve zehirli maddelerin kandan uzaklaştırılmasını sağlayan yöntem.

hemotoraks *hemothorax* Akciğerleri saran zarların boşluğuna kan dolması durumu.

Henderson-Hasselbalch denklemi *Henderson-Hasselbalch equation* Biyoloji ya da kimyada asiditenin (pH) ölçümü için kullanılan

denkleme.

heparinle uyarılan trombositopeni *heparin-induced thrombocytopenia* Tromboz olmaksızın heparin uygulanması ile kandaki trombositlerin azalması durumu.

hepatik koma *hepatic coma* Akut ya da kronik karaciğer hastalığının seyri esnasında görülen geri dönüşebilen nöropsikiyatrik durum.

hepatopulmoner sendrom *hepatopulmoner syndrome* Karaciğer yetersizliği mevcut kişilerde, portal hipertansiyon, intrapulmoner vasküler dilatasyon ve anormal oksijenizasyonla (*hipoksemi*) karakterize sendrom.

hepatorenal sendrom *hepatorenal syndrome* Karaciğer yetersizliği mevcut kişilerde, klinik gidişe eklenen böbrek yetersizliği durumudur. Oligüri ve üremi belirleyici özellikleridir.

Hering-Breuer refleksi *Hering-Breuer reflex* Akciğerleri aşırı havalandırmadan korumak amacıyla tetiklenen refleks. Akciğerlerin, hava yollarının aşırı gerilmesine yanıt olarak solunum merkezinin solunumu basıncı azaltması durumudur.

hışıltı *wheezing* Bronşial duvarın hızlı vibrasyonu ile oluşan yüksek titreşimli müzikal ses. Hava yolundaki daralmayı işaret eder. Ekspiratuar efor maksimal akım için gereken basıncı geçtiğinde hışıltı oluşur. Pulmoner hastalıklarda inflamasyon, mukozal ödem veya bronkospazm hava yolunu tıkayarak hışıltı oluşturabilir.

hız/ritim belirleyici pacemaker 1. Kalpteki sinoatriyal düğüm gibi, ritmik bir aktiviteyi yaratan ve sürdüren bir grup hücre. **2.** Durmuş bir kalpte ritim oluşturan ve sürdüren elektriksel uyarıcı aygıt.

hızlı ardışık entübasyon *rapid sequence intubation* Acil ilaç desteği ile hava yoluna tüp yerleştirilme girişimi. İleri solunum desteği gereken hastalarda sedatif, analjezik ve kas gevşetici ilaç verilmesi sonrası gerçekleştirilen ağız ya da burun yoluyla trakeaya tüp yerleştirme işlemi.

hiperbarik oksijen tedavisi *hyperbaric oxygen therapy* Normal atmosferik basınçtan daha yüksek basınçlı bir ortamda tıbbi amaçlı oksijen tedavisi yöntemi.

hiperkapnik solunum yetersizliği *hypercapnic respiratory failure* En sık olarak alveolar hipoventilasyonun neden olduğu, ventilasyon/perfüzyon oranının bozulmasıyla PaO₂ düşük ve PaCO₂'nin daima yüksek olduğu bir solunum yetersizliği durumu. "tip 2 solunum yetersizliği" olarak da adlandırılır.

hiperkapni *hypercapnia* Alveolar hipoventilasyon, artmış CO₂ üretimi, CO₂ içeren gaz solunması ve ventilasyon/perfüzyon oranının bozulduğu durumlarda PaCO₂'nin 45 mmHg'nin üstüne çıkması.

hiper katabolizma *hypercatabolism* Yaralanma, metabolik stres veya sepsis gibi nedenlerle bazal metabolizma hızında ve kas-yağ dokusu yıkımında artışla belirlenen durum.

hipermetabolik stres yanıtı *hypermetabolic stress response* Otonom sinir sisteminin uyarılarak hipotalamik-hipofizer-adrenal döngü aracılığıyla ortaya çıkan karmaşık biyolojik tepkime.

hiperoksi *hyperoxia* Kanda oksijen miktarının artmış olması.

hiperoksi testi *hyperoxia test* Solunum sıkıntısı, hipoksi, siyanoz ve/veya şok klinik görünümü olan bir hastada (*özellikle yenidoğan*) % 100

O₂ verilerek etiyolojiye yaklaşım sağlamak amacıyla yapılan test. Eğer bu test sonucu siyanozda düzelme olursa etiyolojinin solunumsal kaynaklı, düzelme olmazsa kalp ile ilgili olduğu düşünülür.

hiperpne *hyperpnea* Hem solunum sayısının hem de solunum derinliğinin arttığı durum.

hipersiyanotik ataklar *hypercyanotic spells* İnfundibuler pulmoner kapak darlığı olan siyanotik doğumsal kalp hastalıklı çocuklarda görülen durum. En sık Fallot tetralojisinde görülür.

hipertansif acil *hypertensive urgency* Kan basıncında ani yükselmenin olduğu, ancak organ hasarı bulgusunun ve tehlikesinin olmadığı durum.

hipertansif ensefalopati *hypertensive encephalopathy* Kan basıncında ani ve aşırı yükselme ile birlikte ani başlangıçlı baş ağrısı ve bilinç düzeyinde değişikliğin meydana geldiği durum. Sıklıkla kusma, bulantı ve görme bozuklukları da eşlik eder.

hipertermi *hyperthermia* Vücut ısısının normalin çok üzerinde olması.

hipertoni *hypertonia* Kasların veya arteriyel tonusun arttığı durum.

hipertonik dehidratasyon *hypertonic dehydration* Vücuttan su kaybının tuz kaybından daha fazla olduğu durum. Hastada klinik bulgular diğer dehidratasyon tiplerine göre daha az belirgin olup huzursuzluk, saldırganlık, aşırı susuzluk hissi, bilinç değişikliği ve havale gibi santral sinir sistemi bulguları görülebilir.

hipnotikler *hypnotics* Uykuyu ve bilinçsizliği tetikleyen ilaçlar.

hipokarbi *hypocarbia* Genellikle solunum sayısının aşırı artmasıyla ortaya çıkan, kanda CO₂ miktarının azalması durumu, hipokapni.

hipoksemi *hypoxemia* Kanın yetersiz oksijenlenmesi. Arteriyel kandaki parsiyel oksijen basıncının normalden düşük (*80 mmHg'dan düşük*) olması.

hipoksemik hipoksi *hypoxemic hypoxia* Akciğerlerde yetersiz oksijen bulunmasına bağlı olarak, dokulara giden kanda parsiyel oksijen basıncının hemoglobini satüre edemeyecek kadar düşük olduğu durum.

hipoksi *hypoxia* Dokuların oksidatif gereksinimlerini karşılayacak yeterli oksijenasyonun sağlanamaması durumu.

hipoksik iskemik ensefalopati *hypoxic ischemic encephalopathy* Beynin kan ve dolayısıyla oksijenden yoksun kalması sonucu ortaya çıkan, geçici olabileceği gibi kalıcı sekellere de neden olabilen nörolojik hasar. En sık prenatal ve postnatal asfiksidede kalan yenidoğanlarda görülür.

hipoperfüzyon *hypoperfusion* En sık şok durumlarında ortaya çıkan, bir ya da birden fazla organın kanlanmasının azalması durumu.

hipopne *hypopnea* Hem solunum sayısının hem de solunum derinliğinin azaldığı durum.

hipotonik dehidratasyon *hypotonic dehydration* Vücuttan tuz kaybının su kaybından daha fazla olduğu durum.

hipoventilasyon *hypoventilation* Solunum hız ve derinliğinin azalmasına bağlı olarak alveollere giren hava miktarının da azalması ile kanda CO₂ düzeyinin artması.

hipovolemi *hypovolemia* Vücutta dolaşan kan hacminin, özellikle

plazma hacminin azalması durumu.

hipovolemik şok *hypovolemic shock* Vücutta dolaşan kan hacminin azalmasına bağlı olarak, yaşamsal öneme sahip organ ve dokuların yetersiz kanlanması sonucu oksijen, enerji ve diğer metabolik gereksinimlerin karşılanamadığı ani gelişen klinik durum.

iç ısı *core temperature* Farklı çevresel ısı koşulları altında, vücudun 37°C'de idame ettirmeye çalıştığı iç ısı.

idrar alkalileştirilmesi (alkalinizasyon) *urine alkalization* İntravenöz yoldan 1-2 saatte gidecek şekilde 1-2 mEq/kg sodyum bikarbonat verilerek idrar pH'sının 7,5-8,0 arasında tutulması.

idrar anyon açığı *urinary anion gap* İdrarda katyonların toplamı anyonların toplamına eşittir ($[Na^+] + [K^+] + [NH_4] = [Cl^-]$). Amonyum ölçülemediği için idrar elektrolitlerindeki kayıp ögeyi temsil eder. İdrar anyon açığı idrar amonyum konsantrasyonunun artmasıyla giderek daha da negatifleşir. İshalle seyreden hastalıklarda idrar anyon açığı belirgin şekilde negatiftir. Pozitif idrar anyon açığı renal tübül bozukluğu gösterir.

idrar asitleştirilmesi (asidifikasyon) *urinary acidification* Zayıf asit ilaçların atılımını artırmak için uygulanan ve altı saatte bir 0.5-1 gr askorbik asit verilerek yapılan, idrar pH'sının 5.5-6 arasında tutulması işlemi.

iğne krikotirotomi *needle cricothyroidotomy* Üst hava yolunda tam tıkanıklık olan hastalarda iğne ile krikotroid membrandan girilerek hava yolu açıklığı sağlanması işlemi.

iki seviyeli pozitif hava yolu basıncı *bi-level positive airway pressure (BIPAP)* İnspiratuvar pozitif hava yolu basıncı (IPAP) ve ekspiratuvar pozitif hava yolu basıncının (EPAP) kombinasyonu.

invaziv olmayan gözlem *noninvasive monitoring* Hastanın yaşamsal bulgularının invaziv olmayan yöntemlerle takip edilmesi.

invaziv olmayan ventilasyon *non-invasive ventilation* Alveolar ventilasyonun endotrakeal tüp veya trakeostomi gibi invaziv yöntemler kullanılmadan gerçekleştirilmesi. Pozitif ya da negatif basınç kullanılarak yapılabilir.

izinli hiperkapni *permissive hypercapnia* Mekanik ventilasyon uygulamasında akciğere hacim ve basınç hasarını engellemek amacıyla daha düşük seviyede hacim/basınç uygulayarak kanda daha yüksek parsiyel karbondioksit basıncı ve asidoza izin verme durumu.

inhalasyon hasarı *inhalation injury* Toksik maddelerin solunması ile ortaya çıkan hasar.

inodilatör *inodilator* Pozitif inotropik etkiyi destekleyen ve sistemik vazodilatasyona yol açan maddeler.

inotropik ilaç *inotropic drug* Kas kontraksiyonlarının enerjisini ya da gücünü etkileyen ajan.

inotropik tedavi *inotropic therapy* Kalbin kasılma gücünü ve kalp debisini artırmaya yönelik yapılan tedavi.

inspiratuvar rezerv volüm *inspiratory reserve volume* İnspirasyon sonunda tidal hacim üzerine solunan maksimum ek gaz miktardır.

inspiratuvar stridor *inspiratory stridor* Nefes alırken ortaya çıkan kaba ses.

inspiratuvar pozitif hava yolu basıncı *inspiratory positive*

airway pressure (IPAP) İnvaziv olmayan pozitif basınçlı ventilasyonda ventilatör tarafından uygulanan iki düzeyli (*bilevel*) basınçtan biri. IPAP yeterli tidal hacim girişini sağlar.

irritabilite *irritability* Hafif uyaranlara anormal yanıt verme hali.

iskemi *ischemia* Genellikle fonksiyonel bir kasılma ya da bir kan damarının gerçek tıkanması ile oluşan, vücudun bir kısmındaki kanlanmanın azalması.

istemli travma *non-accidental trauma* Çocuklara bilerek şiddet uygulanmasına bağlı olarak oluşan travma. Çoğunlukla sarsılmış bebek sendromunu ifade eder.

kafa içi basıncı *intracranial pressure* Kafatası ve beyin arasındaki boşlukta olan basınç.

kafa içi kanama *intracranial hemorrhage* Duranın dışında, duranın altında, araknoid zarın altında veya beyin dokusunda (*parankimde*) görülebilen kanama.

kafa sarsıntısı sendromu *postconcussion syndrome* Travmatik beyin hasarının hafif formu. Hafta, ay veya yıllarca bazı fiziksel, zihinsel veya emosyonel semptomlar izlenmesi durumu.

kafa travması *head trauma* Herhangi bir şekilde başın bir yere ya da kaza sonrası başa bir şeyin çarpması sonucunda oluşan travma.

kafatası tabanı kırığı *basilar skull fracture* Kafatası tabanı boyunca uzanan tek kırık. Mastoid hava hücreleri veya paranazal sinüslerde parçalanmaya neden olabilir, intrakraniyal enfeksiyona yol açabilir.

kalan işlevsel hacim *functional residual capacity (FRC)* Dinlenme halinde verilen nefes sonrasında akciğerlerde kalan işlevsel hacim miktarı.

kalp akciğer etkileşmesi *heart lung interactions* Kalbin birincil hastalığının akciğeri veya akciğerin birincil hastalığının kalbi etkilemesi olayı.

kalp durması *cardiac arrest* Kalbin sistolde kanı etkin pompalama yetersizliği sonucu dolaşımın ani sonlanması.

kalp yetersizliği *cardiac failure* Kalbin, dolun veya pompa fonksiyonlarını bozan bir hastalık sonucu, dokuların metabolik gereksinimlerini karşılayacak yeterli kanı pompalayamamasıdır.

kan değişimi *exchange transfusion* Hastalıklı kan hücrelerinin (*kırmızı ya da kan pulcukları*) bir tedavi yöntemi olarak vücuttan uzaklaştırılıp yerine yenilerinin konulması işlemi.

kanlanma *perfusion* Bir doku veya organın kanlanması/kan dolaşımının sağlanması durumu.

kapiller geçirgenlik *capillary permeability* Kan kapiller duvarlarının maddelerin selektif değişimine izin verme özelliği.

kapiller geçiş zamanı *capillary transit time* Arterioller ile venüllerini birleştiren ince damarlardan maddelerin geçiş zamanı.

kapiller geri dolun zamanı *capillary refill time* Kanın boş kapillerleri doldurma hızı. Tırnak yatağı beyaz renge kadar bastırılır, bası kaldırılır ve tırnağın tekrar pembe renge alma zamanı ölçülür. Periferik perfüzyonun yeterliliğini yansıtır. Normal kapiller dolma zamanı iki saniyeden azdır.

kapiller kaçış sendromu *capillary leak syndrome* Kapiller por-

ların sayı ve boyutlarının artması sonucu plazma protein ve sıvıların damar dışı boşluğa kaçması.

kapiller kan akımı *capillary blood flow (Qc)* Arteriyoller ile venüllerini birleştiren ince damarlardaki kan akımı.

kapnografi *capnography* Solunumsal problemleri olan, mekanik ventilasyon ya da anestezi uygulanan hastalarda solunum sonu karbondioksit konsantrasyonunun ölçülerek zamana karşı grafik olarak ifade edilmesi.

karboksihemoglobinemi *carboxyhemoglobinemia* Hemoglobine bağlanmış karbon monoksit olup, karbon monoksit zehirlenmelerinde (*soba, şofben zehirlenmeleri vb*) görülür.

karbondioksit kısmi basıncı *carbon dioxide partial pressure* Gaz karışımında karbondioksit gazının yarattığı basınç. Kan gazında karbondioksit kısmi basıncı, kanda çözünen karbondioksitin ne kadarının uzaklaştırıldığını yansıtır.

kardiyak debi *cardiac output (CO)* Birim zamanda kalbin pompaladığı kan miktarı. Kalp atım hızı ile atım hacminin çarpımına eşittir ve dakikada litre olarak ölçülür (L/dk).

kardiyak indeks *cardiac index (CI)* Kardiyak debiye dayanan kardiyodinamik ölçüm. Bir dakikada sol ventrikülün sistemik dolaşıma pompaladığı kan miktarını gösterir ve kardiyak debinin vücut yüzey alanına bölünmesi ile hesaplanır.

kardiyak tamponat *cardiac tamponade* Kalbin etrafını saran zarlar arasında (*perikardiyal kese*) fazla miktarda sıvının birikmesi ve kalbin performansının etkilenecek hayatı tehdit eden durum gelişmesi.

kardiyojenik pulmoner ödem *cardiogenic pulmonary edema* Artmış pulmoner venöz basınca ikincil kapiller hidrostatik basıncın yükselecek pulmoner ödem gelişmesi.

kardiyojenik şok *cardiogenic shock* Kalbin vücuda yeterli kan akımını sağlayamayacak şekilde hasarlandığı durum.

kardiyopulmoner baypas *cardiopulmonary bypass* Geçici olarak kalp ve akciğer fonksiyonlarının yerine geçerek kan dolaşımını ve vücudun oksijen gereksinimini karşılayan yöntem.

kardiyopulmoner canlandırma *cardiopulmonary resuscitation (CPR)* Kişinin kendi soluk alması veya kalp atımı durduğunda hayat kurtarmaya yönelik yapılan, kurtarma solukları ve göğüs basısından oluşan acil girişim.

kardiyoversiyon *cardioversion* Hızlı kalp atımlarının normale dönmesini sağlayan, elektrik şoku (*elektrik kardiyoversiyon*) ve ilaçlar (*farmakolojik kardiyoversiyon*) kullanılarak gerçekleştirilen yöntem.

karın içi basınç *intra-abdominal pressure* Karın boşluğunda iç organlar arasındaki basınç.

karotit sinüs masajı *carotid sinus massage* Supraventriküler taşikardinin tedavisi amacıyla, ortak karotid arterin boyunda yerleştiği bölgede arteriyel duvarın bir kısmına masaj yapılması.

katekolamin dirençli şok *catecholamine resistant shock* Katekolamin uygulanmasına rağmen devam eden şok.

kateter ilişkili sepsis *catheter related sepsis* Kateter dışı bakteriyemi kaynağının olmadığı ve sistemik infeksiyon bulgularının olduğu

(*ateş, titreme ve hipotansiyon*) durumunda, periferik venden alınan kan kültüründe üremenin ve kateter ucunun aynı mikroorganizma ile kolonize olduğu sepsis tablosu.

kemik içi tedavi *intraosseous therapy* Kemik iliği yolu ile kan ya da diğer solüsyonların dolaşıma verilmesi.

kırmızı göz *red eye* Gözde konjunktiva, sklera, episklera üzerindeki damarların artma ve barizleşmesine bağlı gelişen durum.

kısmi geri solunmalı oksijen maskesi *partial rebreathing oxygen mask* Basit oksijen maskesine rezervuar torbası eklenmesi ile oluşturulan yüz maskesi. Hastanın dakika ventilasyon ihtiyacından daha fazla oksijen kaynaktan gelecek rezervuar torbasının inspriyumda sönmesine engel olur. Böylece hastaya yaklaşık % 50-60 konsantrasyonunda O₂ verilmesi sağlanır.

koagülopati *coagulopathy* Kanın pıhtılaşma mekanizmasında ortaya çıkan, pıhtılaşmanın eksikliği ve aşırı kanama ile karakterize bozukluk. Hemofili doğuştan pıhtılaşma bozukluğu, kanın pıhtılaşmasını engelleyici ilaç kullanımı, karaciğer yetersizliği ve yaygın damar içi pıhtılaşması ise kazanılmış koagülopati nedenleridir.

kolik *colic* Genellikle kas spazmı ile ilişkili olan karın ve bağırsaklardaki aralıklı ağrıyı tarif etmek için kullanılan terim.

kolaps *collapse* Dolaşım sistemi ya da akciğer hastalıkları nedeniyle, bu organların işlevlerinde ani olarak ortaya çıkan yetersizliği belirtmek için kullanılan terimdir.

kolloit *colloid* Şiddetli damar içi sıvı kaybı durumlarında (*şok vb.*) damar içi volümü ve kolloidal osmotik basıncı yükseltmek için intravenöz yolla verilen yüksek moleküler ağırlıklı maddeler.

kolloit onkotik basınç *colloid oncotic pressure* Plasma proteinlerinin osmotik basıncı. Bu basınç sıvıyı damar içerisinde tutmaya çalışır ve dokulardaki sıvıyı damara çeker.

kolonizasyon *colonization* Bir mikroorganizmanın konak üzerine yerleşmesi ve büyümesi.

koma *coma* Beyin içi veya dışı bozukluklar sonucu; bilincin ve çevresel uyarılara cevap yeteneğinin tam olarak kaybolması.

kombi tüp *combitube* Endotrakeal entübasyonun mümkün olmadığı durumlarda solunum yollarının güvence altına alınması için kullanılan çift lümenli özofagotrakeal tüp.

kompanse metabolik asidoz *compensated metabolic acidosis* Birincil metabolik bir bozukluğa karşı organizmanın solunum sistemini uyararak serum pH'sında oluşacak değişikliği azaltmaya çalışması. Artan H⁺ iyon konsantrasyonu solunum merkezini uyararak hiperventilasyon oluşur ve daha fazla CO₂ atılarak pH'nın normal sınırlara çekilmesi sağlanır.

kompanse solunumsal alkaloz *compensated respiratory alkalosis* Metabolik alkalozda solunumsal kompensasyon, alveol ventilasyonunun azaltılmasıyla olur; böylece PaCO₂ yükselir ve pH normal sınırlara döner.

kompanse solunumsal asidoz *compensated respiratory acidosis* Solunumsal asidozun başlangıcından 6-18 saat sonra renal kompensasyon işlemeye başlar ve bu olay 5-7 gün içinde maksimum düzeye

çıkarak pH'nun normal sınırlara çekilmesi sağlanır.

kompanse şok *compensated shock* Kompansasyon mekanizmalarının devreye girdiği şokun erken dönemi. Sistolik kan basıncı normal olmak şartıyla, doku ve organ perfüzyonunun yetersiz olması olarak tarif edilir.

komplians *compliance* **1.** Bir yapının genişleme yeteneği. **2.** İçi boş organların (*akciğerler, damarlar vb.*) genişleyebilirlik ölçüsü.

konfüzyon *confusion* Bireyin bilinç, dikkat, bellek, algılama, uyum, düşünme, uyku/uyanık olma siklusunda, psikomotor davranışlarında değişiklik ve global bir bozulmanın aniden ya da zamanla ortaya çıkması.

konjestif kalp yetersizliği *congestive heart failure* Kalbin dokuların metabolik ihtiyacını karşılamaya yetecek kadar kanı pompalayamadığı fizyopatolojik durum.

konjesyon *congestion* **1.** Bir organdan dışarıya doğru kan akımının azalması ve buna bağlı olarak o organdaki kan içeriğinin artması. **2.** Burun ve hava pasajlarında bulunan dokudaki kan damarlarının şişmesiyle burun, sinüs ve göğüste oluşan tıkanıklık.

konküzyon *concussion* Düşme, trafik kazası, kafanın bir objeye çarpması gibi travmalardan sonra ortaya çıkan kısa, geçici şuur kaybı ile kendini gösteren durum.

konvülsiyon *convulsion* Sürekli (*tonik*) ya da aralıklı (*klonik*) istemsiz kas kasılmaları ile karakterize durum. Bilinç, davranış, motor aktivite, duyu ya da otonomik fonksiyonlarda geçici, istemsiz değişiklik olur.

kor pulmonale *cor pulmonale* Akciğer hastalıklarının ileri evrelerinde akciğer dolaşımının bozulmasına bağlı olarak ortaya çıkan sağ kalp yetersizliği.

kör nazotrakeal entübasyon *blind nasotracheal intubation* Bir entübasyon yöntemi. Hasta uyanıktır ve sırtüstü veya oturur pozisyona getirilir. Tüp burundan ilerletilir. Larinkse yaklaştığı hava hareketleri ve tüpün dinlenmesi ile anlaşılır. Solunum seslerinin gürültülü ve daha tübüler olduğu anda tüp larinkse itilir. Tüpün larinksi geçtiği öksürük ve bunu izleyen solunum sesleri ile doğrulanır. Solunum sesleri kaybolursa tüp özofagustadır.

krikoid basınç *cricoid pressure* **1.** Hava yolu girişimi süresince gö-rüş alanının iyileştirilmesi amacıyla gırtlak üzerine bası uygulanması. **2.** Hava yolu girişimi süresince mide içeriğinin akciğerlere kaçışını önlemek için uygulanan manevra, Sellick manevrası.

krikotiroidotomi *cricothyroidotomy* Şiddetli yüz travması, ödem veya yabancı cisme bağlı mekanik gırtlak tıkanması gibi endotrakeal entübasyonun yapılamadığı durumlarda başvurulmuş, hızlı ve etkin bir hava yolu açma yöntemi. Krikotiroid membranın üzerine gelecek şekilde cilt, cilt altı ve membran kesisi yapılarak hava yoluna ulaşılır. Membran genişletilerek içine endotrakeal tüp veya kanül sokulur. Oksijen verilir, tüpün kafi şişirilerek tespit edilir.

krikotirotomi *cricothyrotomy* Hava yolu tıkanıklığı olup endotrakeal entübasyonun yapılamadığı bazı acil durumlarda hava yolunun cilde en yakın olduğu krikotiroid membran bölgesinden kesi ile hava yolu sağlanması.

kristaloid *crystalloid* Su içinde çözülmüş kristaloid madde içeren

sıvı (*ör. % 0.9 NaCl ve % 5 dekstroz, Ringer laktat*).

kritik hastalık nöropatisi *critical illness neuropathy* Genellikle nörolojik olmayan bir hastalık nedeniyle yoğun bakım ünitesinde yatmakta olan, sepsis ve çoklu organ yetersizliği bulunan hastalarda ortaya çıkan periferik sinir bozukluğu.

kritik hasta *critically ill patient* Hayatta kalma ve sekelsiz iyileşme oranının azaldığı, genellikle çoklu organ yetersizliğinin eşlik ettiği genel durumu kötü yoğun bakım hastası.

kronik hipoksemi *chronic hypoxemia* Oda havası ve dinlenme konumunda iken oksijenin arteriyel parsiyel basıncının (PaO₂) 55 mmHg'ya eşit ya da daha düşük olması durumu. En sık olarak kronik obstrüktif ve interstisiyel akciğer hastalıklarında görülür.

kurtarıcı solunum *rescue breathing* İlk yardımda yapılan ağızdan ağza solutma işlemi.

Kussmaul solunumu *Kussmaul's respiration* Özellikle metabolik asidozda görülen derin ve hızlı solunum şekli.

küme solunum *cluster breathing* Solunum merkezinin bulunduğu yüksek medulla ve pons hasarlarında ortaya çıkan, düzensiz aralıklarla ortaya çıkan apne ataklarını izleyen düzensiz solunum kümeleri ile karakterize anormal solunum tipi.

künt travma *blunt trauma* Delici olmayan aletlerle oluşan travma.

laktik asidoz *lactic acidosis* Bozulmuş hücresel solunuma yol açan durumların neden olduğu, kanda aşırı laktik asit birikimi sonucunda ortaya çıkan metabolik asidoz tablosu. Genellikle dokulara yetersiz oksijenin gittiği şok, septisemi, ya da aşırı hipoksi gibi durumlarda oluşur.

laringeal hava yolu maskesi *laryngeal mask airway (LMA)* Trakeal entübasyon yapmadan hastanın hava yolunu açık tutmayı sağlayan bir alet. Oval, larinksi kaplayan, şişebilen bir kafa bağlı bir tüpten oluşur.

laringospazm *laryngospasm* Larinksin spazmodik kapanması; laringismus ve glottik spazm da denir.

letarji *lethargy* Özellikle dikkat azalması, uyuklama hali ve apati ile bilinen azalmış bilinç seviyesi,

maksimum istemli ventilasyon *maximum voluntary ventilation (MVV)* Spontan solurken belirli bir süre içerisinde alınıp verilebilecek maksimum gaz miktarı.

maliyet-etkin bakım *cost effective care* Hasta izlem protokollerinin oluşturularak laboratuvar incelemelerinin yerinde ve uygun sayıda istendiği, hastaneye yatış oranlarının azaldığı ve dolayısıyla maliyetlerde önemli ölçüde düşme sağlanan tedavi yöntemi.

malpraktis *malpractice* Hatalı hekimlik sanatı ve uygulamaları.

masif transfüzyon *massive transfusion* 24 saat içinde total kan volümüne eşit kan transfüzyonu yapılması veya total kan volümünün % 50'sinin 3 saat içinde transfüze edilmesi.

mekanik ventilasyon *mechanical ventilation* Solunum yetersizliği olan hastada mekanik olarak solunumunun desteklendiği veya tamamen yaptırıldığı yöntem. Bu uygulamada mekanik ventilatörler kullanılarak gazlar akciğerlere endotrakeal tüp veya trakeostomi tüpü aracılığıyla verilir.

meningismus *meningismus* Gerçek menenjit olmaksızın ense sertliği, baş ağrısı bulgularının olması.

mermer deri *cutis marmorata* Doğuştan bir deri hastalığında olabileceği gibi, sepsis gibi sonradan damar tonusunun etkilendiği hastalıklarda da görülebilen, deriye ait damarlardaki spazma bağlı oluşan deride mermer görüntüsü.

metabolik aciller *metabolic emergencies* Metabolik tabloda bozulma ve acil müdahale gerektiren tüm durumlar (*ör. hipoglisemi, hiperürisemi*).

metabolik alkaloz *metabolic alkalosis* Kan pH değerinde yükselmeye neden olan H⁺ iyon konsantrasyonunda azalma, HCO₃⁻ ve CO₂ konsantrasyonunda artma.

metabolik asidoz *metabolic acidosis* Kan pH değerinin 7.35'in altında olmasına yol açan, vücut da aşırı H⁺ üretimi veya böbreklerde HCO₃⁻ oluşmasında yetersizlik.

mide ağzlaştırılması *gastrostomy* **1.** Mideden, karına beslenme hortumu yerleştirilmiş bir delik, bir açılım veya ağza doğru yapay delik. **2.** Yemek borusunun tıkanmalarında besinleri bir boru yardımı ile içine akıtabilmek için mide duvarında bir delik açılması.

mide-bağırsak temizlenmesi *gastrointestinal decontamination* Zehirli maddelerin mide ve bağırsaklardan temizlenmesi amacıyla uygulanan yöntemlerin tümüne (*mide yıkınması, ipeka şurubu, aktif kömür uygulaması ve tüm barsak yıkınması*) verilen ad.

mide yıkama *gastric lavage* Fazla ilaç alındığında ve zehirli maddeleri uzaklaştırmak için mide içeriğinin bir sonda aracılığıyla temizlenmesi işlemi.

mikropkırın *antiseptic* Patojen mikroorganizmaları öldürücü ilaç.

miks solunum yetersizliği *mixed respiratory failure* Hiperkapnik ve hipoksik solunum yetersizliğinin bir arada olduğu tablo.

miks venöz oksijen satürasyonu *mixed venous oxygen saturation* Doku oksijen tüketimi ve dolaylı olarak kalp debisi hakkında önemli bilgi sağlayan, santral venöz oksijen satürasyonu.

miyoglobinüri *myoglobinuria* İdrarda miyoglobulin çıkması.

nabız basıncı *pulse pressure* Kalbin kasılma ve gevşemesi esnasında kan basıncında meydana gelen basınç farkı. Basitçe sistolik basınçtan diyastolik basıncı çıkarmak yolu ile hesaplanır.

nabız oksimetre *pulse oximetry* Nabız atımı esnasında doymuş ve doymamış hemoglobinin kızıl ve kızıl ötesi ışınları farklı soğurması prensibinden hareketle, hastanın kulak memesi veya parmak ucundaki bir algı (*sensör*) aracılığıyla hemoglobin doygunluğunun ölçülme yöntemi.

nabızsız elektrik aktivitesi *pulseless electrical activity* Çevre nabızı alınmaksızın kalbin elektriksel faaliyetinin devam etmesi durumu.

nabızsız ventriküler taşikardi *pulseless VT* Kalb karıncığında gelişen aşırı elektriksel uyarılmaya bağlı düzensiz ve yetersiz kasılmalar gelişmesine bağlı çevre nabızlarının alınmaması hali.

nazal CPAP *nasal CPAP* Burun yoluyla sürekli pozitif basınçlı ventilasyon uygulaması.

nazogastrik aspirasyon *nasogastric suctioning* Burun yolundan mideye sonda yerleştirilerek mide içeriğinin aspire edilmesi.

nazogastrik entübasyon *nasogastric intubation* Burun yolundan yapılan entübasyonda trakeal tüpün yanlışlıkla özofagusu girmesi.

nazotrakeyal entübasyon *nasotracheal intubation* Burun yolundan trakeal tüp yerleştirilmesi.

nazofaringeal hava yolu *nasopharyngeal airway* Özellikle bilinci açık solunum sıkıntısı olan hastalarda, hava yolu açıklığı sağlamak için buruna yerleştirilen alet.

nefes tutma atağı *breath holding spells* Çocuklarda ağrı, korku, ajitasyon gibi tetikleyici bir olayla ortaya çıkan apne ve renk değişikliğini takiben bilinç kaybı ve postural tonus değişikliği atağı.

negatif basınçlı ventilasyon *negative pressure ventilation* Göğüs ve karın çevresine atmosfer basıncının altında negatif basınç uygulanarak, dolayısıyla toraks içinde negatif basınç oluşturularak yapılan invaziv olmayan mekanik ventilasyon yöntemi.

negatif ivmelenme hasarı *deceleration injury* Belirli bir hız kazanmış olan vücudun ani olarak durmasına ya da çarpmasına bağlı çeşitli organlarında oluşan hasarlar. Sıklıkla motorlu araç yaralanmalarında görülür.

negatif inspratuvar güç *negative inspiratory force (NIF)* Ekstübasyona hazırlanan hastalarda, hava yollarındaki sekresyonları temizleyecek güçte öksürük oluşturacak derin inspirasyon yapılması. Kas gücünün yeterliliğinin bir göstergesidir.

nemlendirme *humidification* **1.** Havayı su molekülleri ile ıslatmak. **2.** Obstrüktif uyku apnesi gibi durumlarda tedavi amacıyla kullanılan CPAP benzeri uygulamalara destek sağlamak amacıyla hava akışı içine su buharı eklenmesi.

nitrojen dengesi *nitrogen balance* Kişinin günlük proteinlerle aldığı nitrojenle, kaybettiği nitrojen arasındaki dengeyi ifade eder.

normokapni *normocapnia* Parsiyel arteriyel CO₂'nin yaklaşık 40 mmHg'da tutulması.

nörojenik şok *neurogenic shock* Damar duvarı düz kaslarında sempatik uyarının ani kaybı ile ortaya çıkan şok tablosu.

nöroleptik habis sendrom *neuroleptic malignant syndrom* Nöroleptik ve antipsikotik ilaçların yan etkisi olarak ortaya çıkan, ateş yüksekliği, kas rijiditesi, mental durum değişikliği ve otonomik disfonksiyonla karakterize ve hayatı tehdit eden klinik tablo.

obstrüktif şok *obstructive shock* Ventrikül çıkış yolunun mekanik obstrüksiyonları, perikart tamponadı, tansiyon pnömotoraks, hemotoraks gibi kalbe venöz dönüşün mekanik obstrüksiyonları sonucu hayatı organ ve dokulara metabolik ihtiyaçları olan oksijen ve besinlerin sunulamaması durumu.

obstrüktif uyku apne sendromu *obstructive sleep apnea syndrome (OSAS)* Uyku sırasında üst hava yollarının açıklığının ve dolayısıyla kan gazı homeostazının korunamadığı; üst hava yollarının uzamış kısmi tıkanıklığı ve aralıklı olarak tam tıkanıklığının birlikte olduğu uykunun ve nefesin kesintiye uğradığı patolojik durum.

oksihemoglobin *oxyhemoglobin* Dokulara taşınmasını sağlamak için oksijene zayıf bağlanmış hemoglobin.

oksihemoglobin ayrılma eğrisi *oxyhemoglobin dissociation*

curve Oksijenin hemoglobine ilgisinin değişen koşullarda incelendiği eğri. Kanın kısmi O₂ basıncı ile hemoglobinin O₂ saturasyonu arasındaki ilişkiyi gösterir.

oksijen başlığı *oxygen hood* Hastanın kafasını içine alan şeffaf plastikten kutu şeklinde O₂ desteği verme aygıtı. Sıcaklık kontrolü, iyi bir nemlendirme ve % 80-90 konsantrasyonda O₂ verilebilmesini sağlar.

oksijen çekme oranı *oxygen extraction ratio* Dokunun kullandığı O₂ oranı. Kullanılan O₂/sunulan O₂. O₂ çekme oranı (ERO₂) = arteriyel-miks venöz O₂ içeriği farkı (A-VDO₂)/arteriyel O₂ içeriği (CaO₂). Normalde % 25'tir.

oksijen maskesi *oxygen mask* Hastanın ağız ve burnunu içine alacak şekilde dizayn edilmiş, yüze anatomik olarak uyumlu, şeffaf plastikten, % 35-60 konsantrasyonlarında O₂ verilmesini sağlayabilen aygıt. Hastaya verilebilecek O₂ konsantrasyonu inspriyum akım hızına ve sistem O₂ akımına bağlı olarak değişir.

oksijen sunumu *oxygen delivery* Sistemik arter kanının O₂ içeriği X kalp debisi.

oksijen tüketimi *oxygen consumption* Dokunun aktüel olarak kullandığı O₂ miktarı. Solunumla akciğer tarafından alınan O₂ dokunun kullandığı O₂'ye eşittir. O₂ tüketimi (VO₂) = [arteriyel O₂ içeriği (CaO₂) - miks venöz O₂ içeriği (CvO₂)] x kardiyak debi (CO; L/dk).

oligüri *oliguria* Çocuklarda idrar çıkışının 200 ml/m²/24 saat veya 1 ml/kg/saat'ten daha az olması hali.

oral rehidratasyon tedavisi *oral rehydration therapy* Hafif ve orta derece sıvı kayıplarında ağızdan (50-100 ml/kg/4 saat) glukoz-elektrolit solüsyonları verilerek hidrasyonun sağlanması.

orantılı yardımcı ventilasyon *proportional assist ventilation* Ventilatörün hastanın solunum çabası ile orantılı senkronize basınç desteği uyguladığı ventilasyon yöntemi. Hastanın solunum çabası azaldığında mekanik ventilatörün verdiği destek artar.

organ bağıışı *donation of organs for transplantation* Yaşayan ya da ölen bir kişinin sağlam organ parçası ya da tamamının, hasarlı veya çalışmayan organı nedeniyle hasta olan bir kişiye aktarılması için verici olacak kişinin kendisi veya resmi yetkili akrabaları tarafından bağışlanmasıdır.

organ nakli *organ transplantation* Cilt, kemik iliği, böbrek, karaciğer, kalp, akciğer gibi organların, doku uygun canlıdan ya da kadavradan tam ya da kısmi nakli.

organ yetersizliği *organ failure* Bedeni oluşturan organların hayatın devamını sağlamak için gerçekleştirilmesi gereken görevlerini yapamaması, iflasi.

orofaringeal hava yolu *oropharyngeal airway* Dudak ucundan posterior farenkse uzatılarak, dil kökünün arka farenks duvarından ayrılması ve hava yolunun açık tutulmasını sağlayan kanül. Sadece bilinci kapalı hastalarda uygulanabilir.

orogastrik entübasyon *orogastric intubation* Beslenme, aspirasyon, drenaj amaçlı ağızdan mideye tüp yerleştirilmesi.

ortalama arter basıncı *mean arterial pressure (MAP)* Bir kardiyak siklus boyunca ortalama kan basıncı. MAP = [(2 x Diyastolik) + Sis-

tolik] / 3 formülü ile hesaplanır

ortalama dolaşım basıncı *mean circulatory pressure* Kalp debisi sıfır olduğunda dolaşım sistemindeki ortalama basınç.

ortalama hava yolu basıncı *mean airway pressure (MAP)* Mekanik ventilasyon sırasında proksimal hava yolunda oluşan ortalama basınç. Oksijenasyonun önemli bir belirleyicisidir.

ortalama pulmoner arter basıncı *mean pulmonary artery pressure (MPAP)* Pulmoner arter kateterizasyonu ile ölçülen ve pulmoner hipertansiyon tanısında yeri olan ortalama basınç.

osmolalite *osmolality* Vücut sıvıları içinde çözünen, difüze olmayan belirli anyon ve katyonların toplam konsantrasyonları. Bir kilogram su içindeki osmol birimi miktardır. Plazma ve interstisyel sıvıda osmolalite ağırlıklı olarak Na ve Cl iyonları tarafından, hücre içi sıvıda ise ağırlıklı olarak K tarafından belirlenir.

osmolar açık *osmolar gap* Hesaplanan plazma osmolaritesi ile ölçülen plazma osmolaritesi arasındaki fark. Farkın 14'ten fazla bulunması patolojiktir.

osmotik ajanlar *osmotic agents* Difüze olmayan, osmol yaratan ve bulunduğu tarafa su sürüklenmesi oluşturan Na, fosfat, kreatin, laktat, glikoz, proteinler, üre, mannitol gibi maddeler.

osmotik basınç *osmotic pressure* Yarı geçirgen bir zarın bir yanında su varken karşı tarafta bulunan osmol yaratan anyon ve katyonların oluşturduğu suyu difüzyona zorlayan kuvvet. Vücut sıcaklığında bir eriyiğin osmotik basıncı (mmHg) = 19.3 x osmolarite (osmol/L) formülü ile bulunur. Normalde plazmanın osmolalitesi interstisyel ve hücre içi sıvılarından 1.3 miliosmol fazla olup, kapiller düzeyde difüzyonu sağlayan 23 mmHg'lık bir osmotik basınç farkı sağlar.

osmotik diürez *osmotic diuresis* Absorbe olmayan herhangi bir osmotik maddenin tübül sistem yoluyla idrara geçmesi sonucu artmış lümen içi osmotik basıncı dengeleyecek miktarda suyu da sürüklemesidir. Sukroz, aşırı miktarda glikoz, mannitol, üre bu etkiye sahiptir.

oto pozitif ekspirasyon sonu basınç (Oto-PEEP) *auto positive end expiratory pressure (auto-PEEP)* Hava yolu direncinin arttığı ve ekspirasyon zamanının yeterli olmadığı alt solunum yolu hastalıklarında (ör. *astım*) ekspirasyon sonunda havanın tam boşalamaması (*hava hapsi*) sonucu gerçekleşir. Ekspirasyon sonu alveol basıncı üst hava yolu basıncından yüksek hale gelir.

otomatik harici defibrilatör *automatic external defibrillator* Ciddi tıp eğitimi olmayan kişilerin kullanımı için tasarlanmış otomatik defibrilatör (*atriyal veya ventriküler fibrilasyonu yok etmek için göğüs duvarına kısa elektroşok veren elektronik alet*).

otoregülasyon *otoregulation* **1.** Kendi kendini denetleme ve düzenleme. **2.** Fizyolojik bir süreçte değişen koşullarda göreceli bir sabitlik, süreklilik halinin sürdürülmesi düzeneği.

ölü boşluk ventilasyonu *dead space ventilation* Akciğerlerde ventilasyon olduğu halde, perfüzyonun azalması veya olmaması. Fizyolojik olarak akciğerlerin üst kısımlarında veya pulmoner emboli gibi patolojik durumlarda görülebilir.

ölüm katılığı *rigor mortis* Ölüm sonrası kas liflerindeki adenosin

trifosfatın azalması sonucu vücutta meydana gelen katılık, sertleşme.

ön değerlendirme *primary survey* Acil bir durumda hastada yapılan ilk bakı değerlendirme (*solunum, dolaşım ve bilinç değerlendirmesi*).

örselenmiş çocuk *disturbed child* Fiziksel ya da psikolojik olarak ihmal ya da istismar yolu ile zarar görmüş olan çocuk.

özkıyım *suicide* Kişinin kendi yaşamına son vermesi; intihar.

özofagus entübasyonu *esophageal intubation* Trakeal entübasyon sırasında yanlışlıkla özofagus girilmesi; özofagus yaralanmaları gibi durumlarda bilerek yapılır.

panzehir *antidote* Zehir etkisini yok eden madde.Papil ödemi

papil ödemi *papilledema* Optik sinirin göz küresine girdiği nokta olan optik diskin ödem sebebiyle şişme ve kabarması. Optik sinir kılıfı beynin subaraknoid mesafesi ile devam eder ve santral sinir sisteminin uzantısı olarak kabul edilir. Artmış kafa içi basıncı optik sinir boyunca taşınır ve optik disk hücrelerinin ödemi olarak yansır.

paradoks nabız *pulsus paradoxus* Normalde soluk alırken zayıf, verirken daha güçlü hissedilen nabız basıncının daha bariz ve aşırı bir hal alması durumu.

paradoksik pupil cevabı *paradoxic pupil reaction* Pupilin ışıkta genişleme, karanlıkta daralma şeklinde olan ters cevabı. Kortikal engelleme işleyişinin hasarlanması bu fenomenin temelini oluşturur. Okülomotor sinir felci, üst servikal ganglionların hasarı, intraventriküler kanama neden olabilir.

paralitik ileus *paralytic ileus* Bağırsak peristaltizminin yokluğu ya da yetersizliği nedeniyle gelişen bağırsak tıkanıklığı. Klinik tablo ağırlı gergin karın, bağırsak lümeni anatomik olarak tıkalı olmadığı halde içeriğin geri gelmesiyle oluşan fekaloid kusma, dehidratasyon ve toksemi şeklindedir.

parasentez *paracentesis* Bir trokar ya da kanül ile vücut boşluklarından sıvı boşaltma işlemi.

parenteral beslenme *parenteral nutrition* Oral-enteral yolla yeterince beslenemeyen ya da gastrointestinal sistem fonksiyonları yetersiz olanlarda, santral ya da periferik venöz yoldan kalori, protein, elektrolit, vitamin gibi temel gereksinimleri karşılayacak dengeli solüsyonların verilmesiyle sağlanan beslenme.

pediatrik ileri yaşam desteği *pediatric advanced life support (PALS)* Yaşam bulguları tehdit edici düzeyde olan veya hiç olmayan çocuğa ehil sağlık personeli tarafından yapılan ileri düzeyde destek ve girişimler (*entübasyon, defibrilasyon vs*).

pediatrik lojistik organ yetersizliği skoru *pediatric logistic organ dysfunction (PELOD)* Leteurtre ve ark. tarafından geliştirilen 6 organ sistemi ile ilgili fizyolojik ve laboratuvar bulgularının değerlendirilmesi ile yapılan çoklu organ yetersizliğine yönelik pediatrik mortalite riski belirleme sistemi.

pediatrik ölüm riski skoru *pediatric risk of mortality score (PRISM)* Pollack ve ark. tarafından 1980'lerde geliştirilen ve çocuk yoğun bakım ünitesine yatıştan 12 veya 24 saat sonra belli fizyolojik parametreler ve laboratuvar bulgularını değerlendirerek hesaplanan kritik hasta mortalite riski hesaplama sistemi.

pediatrik travma skoru *pediatric trauma score* Hava yolu açıklığı, bilinç durumu, vücut ağırlığı, sistolik kan basıncı, açık yaralanma ve kemik kırığı olup olmamasına göre 6 ölçüm/tanımlamadan oluşan (+2,+1 ve -1 olarak) ve toplam skorun -6 ile +12 arası değişebildiği, 8 ve altı skorların artmış mortalite ve morbidite ile ilişkili olduğu puanlama sistemi.

pediatrik yoğun bakım ünitesi *pediatric intensive care unit (PICU)* Kritik durumda olan veya olma olasılığı yüksek olan çocuk hastaların invaziv veya invaziv olmayan monitörizasyon ve tedavilerinin yapıldığı özel ünite.

pediatrik yoğun bakım ünitesi mortalite skoru *pediatric intensive care unit mortality score (PIM)* Pediatrik yoğun bakım hastaları için kullanılan bir tür kritik hasta mortalite riski hesaplama sistemi. PRISM'e kıyasla yoğun bakım ünitesine geliştiki belli fizyolojik değişken ve laboratuvar verileri kullanılarak hesaplanır.

periferden takılan santral kateter *peripherally inserted central catheter (PICC)* Periferik bir damardan takılıp (*brakial ven gibi*) santral bir lokalizasyona kadar ilerletilen, uzun zaman kullanılabilen bir tür santral kateter.

periferik siyanoz *peripheral cyanosis* Dolaşım bozukluğu ve hipotermi gibi nedenler sonucu distal ekstremitelerde izlenen siyanotik görünüm. Yenidoğanda akrosiyanoz da denir.

perikart efüzyonu *pericardial effusion* Perikard içine muhtelif karakterde (*seröz, eksuda vb*) sıvı birikimi.

perikardiyal vuru *pericardial knock* Restriktif perikard nedeniyle hızlı ventriküler dolumda oluşan erken diyastolik vuru sesi.

perikardiyosentez *pericardiocentesis* Perikard içinde biriken sıvının cerrahi veya perkutan yöntemle drene edilmesi.

periton diyalizi *peritoneal dialysis* Peritonun yarı geçirgen özelliğinden yararlanarak karın boşluğu içine yerleştirilen bir kateter ve diyaliz sıvısı ile yapılan bir tür diyaliz işlemi.

periton yıkanması *peritoneal lavage* Daha çok tanı amaçlı, ama enfeksiyona müdahale amacı ile de yapılabilen periton içinin yıkanması işlemi.

periyodik soluma *periodic breathing* Yüzeysel ve derin solunumun alterne ettiği ve arada kısa süreli duraklamaların olduğu bir solunum türü. Yenidoğan ve prematürelde normal olarak izlenmekle beraber, kalp yetersizliği ve santral sinir sistemi bozukluklarında patolojik olarak izlenir.

pH *pH* Bir çözeltinin asitlik veya bazlık derecesini tarif eden ölçü birimi. pH teriminde p eksi logaritmanın matematiksel sembolünden, H ise hidrojenin kimyasal formülünden türetilmiştir.

pıhtılaşmama *articoagulation* Kanın pıhtılaşmasının engellenmesi.

plazma filtrasyonu *plasmafiltration* Plazmaferez işleminde plazma ayrımının kan bankasında olduğu gibi santrifüj ile değil, filtre kullanılarak yapılması işlemi. Yoğun bakım ünitelerinde sürekli renal replasman tedavisi makineleri ile uyumlu plazma filtresi kullanılarak yapılır.

plato basıncı *plateau pressure* Mekanik ventilasyon sırasında inspirasyon boyunca akciğerler belirlenmiş gaz akımı ile doldurulur, sistemdeki basınç tedrici olarak artar. Akciğerlerdeki basınç da benzer şekilde

yükselir ve sistemdeki basınca eş düzeye gelir. Bu basınç değerine plato basıncı denir. Ventilatör ilişkili akciğer hasarının belirli plato basınç düzeyleri aşıldığında arttığı gösterilmiştir. Akciğer hasarını azaltmada plato basıncının kontrolü önemlidir.

plazmaferez plasmapheresis Tam kanın hücreden ayrılması sonrası elde edilen plazmanın amaca göre ya işlenip patojenik maddelerden arındırılarak geri verilmesi ya da donör plazması veya uygun sıvı ile replase edilmesi ile yapılan bir tür sağaltım işlemi. Plazma ayrımı sentrifügal olarak veya filtrasyon yöntemi ile yapılabilir.

pnömomediasten pneumomediastinum Mediastende serbest hava bulunması durumu.

pnömoperiton pneumoperitoneum Periton içinde serbest hava bulunması durumu.

pnömotoraks pneumothorax Toraks içi ekstrapulmoner serbest hava bulunması durumu.

pozitif basınçlı ventilasyon positive pressure ventilation Maske veya solunum cihazı ile basınç artırılarak akciğerlere gaz akımının sağlandığı yöntem. Oluşturulan basınç farkı ile yüksek basınçtan alçak basınca gaz akışı sağlanır.

pozitif ekspiriyum sonu basıncı positive end expiratory pressure (PEEP) Mekanik ventilasyon sırasında ekspiriyum sonunda atmosferik basınçtan yüksek olan hava yolu basınç düzeyini tanımlamada kullanılır. Ekshalasyonda solunum devresindeki valv yardımı ile akciğerdeki gaz tam olarak boşaltılmaz. PEEP uygulaması ventilasyonun ekspiratuar fazı süresince hava yolu basıncının atmosfer basıncından fazla olmasını sağlayarak alveollerin kapanmasını önler.

pozitif hava yolu basıncı positive airway pressure Hava yolunda atmosferik basınç üstü basınç bulunması/uygulanması.

pron pozisyonu prone positioning Yüz üstü yatış pozisyonu.

prosedür sedasyonu procedural sedation Müdahale yatıştırması; müdahale öncesi sakinleştirici (sedatif) ilaçlarla yapılan yatıştırma.

psödötümör serebri pseudotumor cerebri Saptanabilir bir tümör ya da patoloji bulunmaksızın görülen kafa içinin selim basınç artışı.

pulmoner arter diyastolik basıncı pulmonary artery diastolic pressure Akciğer atardamarından ölçülen diyastolik basınç.

pulmoner arter kateteri pulmonary artery catheter Akciğer atardamarına basınç ölçümü amaçlı yerleştirilen kateter/damar yolu.

pulmoner arter kıştırma basıncı pulmonary artery wedge pressure (PAWP) Pulmoner artere kadar ilerletilen bir kateterin damar cidarına sıkıştırılması suretiyle ölçülen basınç.

pulmoner arter tıkanma basıncı pulmonary artery occlusion pressure (PAOP) Pulmoner kapiller basıncını dolaylı olarak ölçülmek için pulmoner arterde kateter balonu şişirip tıkamak suretiyle nihayetinde ölçülen basınç.

pulmoner arter oksijen satürasyonu oxygen saturation in the pulmonary artery (SpaO₂) Sistemik kapillerlerden geri dönüp sağ kalpten pulmoner artere gönderilen kanın oksijen satürasyonu. Dokulara gönderilen kanın O₂ içeriği, dolaşım hızı, dokunun metabolik ihtiyacı ve O₂ çekme hızına göre % 40-70 arasında değişebilir. Pulmoner arterden

ölçülür. İntrakardiyak şant varsa vena kava superiyordan ölçülmesi uygun olur.

pulmoner arter ortalama basıncı pulmonary artery mean pressure Akciğer atardamarından ölçülen sistolik ve diyastolik kan basıncı ortalaması (sistolik kan basıncı + (2 x diyastolik kan basıncı)/3).

pulmoner emboli pulmonary embolism Çeşitli nedenlerle toplardamarlara karışan kan pıhtısı, hava, yağ veya tümör döküntüsü gibi kütlelerin gelip akciğer atardamarlarını tıkamaması durumu.

pulmoner hipertansiyon pulmonary hypertension Birincil ya da ikincil akciğer veya kalp hastalıklarında gelişebilen akciğer damarlarında basınç artışı.

pulmoner kanama pulmonary hemorrhage İnfeksiyon, travma, toksik madde solunması gibi nedenlerle akciğer hava yollarında gelişen kanama.

pulmoner kapiller kıştırma basıncı pulmonary capillary wedge pressure (PCWP) Sol kalp kulakcık (atrium) basıncını dolaylı olarak göstermek için özel bir kateterin (Swan-Ganz kateteri) santral bir venden sağ kalp yoluyla uç bir pulmoner artere kadar ilerletilip damar cidarına sıkıştırılması suretiyle ölçülen basınç.

pulmoner kompiyans pulmonary compliance Akciğerin uygulanan birim basınçta gösterdiği hacim değişikliği yanıtı.

pulmoner kontüzyon pulmonary contusion Kazalarda göğüse gelen künt darbeler sonucu gelişen akciğer örselenmesi durumu.

pulmoner vasküler direnç pulmonary vascular resistance Akciğere gelen kan basıncına karşı gelişen damar direnci.

pulmoner ven oksijen içeriği oxygen content in the pulmonary vein (CpvO₂) Kapiller sonrası akciğer dolaşımındaki kanın oksijen içeriği. Thebassian ve bronşiyal venlerden katılma nedeniyle pulmoner kapiller oksijen içeriğinden normalde % 3 kadar azdır. Pulmoner ven O₂ içeriği (CpvO₂) = alveolar kısmi O₂ basıncı (PaO₂) x [atmosfer basıncı (P_{atm}) - suyun buharlaşma basıncı (P_{wvp})] - arteriyel CO₂ basıncı (PaCO₂)/solunum katsayısı (R) formülüyle hesaplanır (Patm= deniz seviyesinde 760 mmHg, Pwp= 37 c de 47mmHg, R=0.8).

pulmoner ven oksijen satürasyonu oxygen saturation in the pulmonary vein (SpvO₂) Kapiller sonrası akciğer dolaşımındaki kanın oksijen konsantrasyonu. Kalbe dönen pulmoner ven oksijen satürasyonu % 95-97'dir.

pulmoner kapiller filtrasyon basıncı pulmonary capillary filtration pressure Akciğer kılcal süzme basıncı

purpura fulminans purpura fulminans İnfeksiyonları takiben ateş, şok, damar içi pıhtılaşma ve doku içi kanamaların eşlik ettiği bacaklarda ve tüm vücutta deri altı kanama (ekimoz) ve çürüklerle giden çocukluk yaş grubunda görülen hızlı ve kötü seyirli bir hastalık.

rabdomiyoliz rhabdomyolysis 1. Kas yıkımı. 2. Kas bütünlüğünün bozulması ve açığa çıkan miyoglobinin idrar yolu ile atılması.

rad-yografik anormallik olmaksızın servikal yaralanma CI-WORA (cervical injury) Çocuklarda servikal omurganın esnekliği ve kolay hareket edebilir özelliğinden dolayı, radyografik anormallik olmaksızın spinal kord yaralanması. Bu nedenle, servikal omurga yaralanması olan

çocuklarda radyografik anormallik olmasa da dikkatli bir nörolojik muayene yapılmalıdır.

reaktif hava yolu hastalığı *reactive airway disease* İnfeksiyon, ekzersiz, stres, alerjen, soğuk hava, kimyasal iritanlar gibi tetikleyici nedenlerle karşılaşma sonrası gelişen aşırı yanıt ile hava yollarında iltihabi yanıt, mukus salgılanması ve kasılma-daralma (*konstriksiyon*) hali.

reanimasyon *reanimation* Yeniden hayata döndürme, canlandırma.

rehabilitasyon *rehabilitation* Yeniden sağlığına kavuşturma.

renal replasman tedavisi *renal replacement therapy* Böbrek yerine koyma tedavisi, ağır böbrek yetersizliğinde hemodiyaliz, periton diyalizi ya da hemofiltrasyon yoluyla altta yatan sorun geçinceye kadar yapılan kandaki toksik madde, iyon, asit ve fazla sıvıların vücut dışına alınması işlemi.

reperfüzyon zararlanması *reperfusion injury* İskemi sonrası dokularda tekrar dolaşımın başlamasına bağlı gelişen yangı ve oksidasyona bağlı zararlanma, yeniden kanlanma zararlanması.

retrograd entübasyon *retrograde intubation* Krikotiroid membran üzerine açılan küçük bir delikten trakea lümeni içine yerleştirilen kateterin ağız boşluğuna ilerletilmesi ve bunun üzerinden ilerletilen tüp ile hava yolu açıklığının sağlanması.

rezidüel volüm *residual volume* Soluk verme sonrası akciğerde kalan havanın hacmi. Kalan hacim.

ritim bozukluğu *dysrhythmia* Kalp tarafından oluşturulan elektriksel aktivitenin düzensiz olması durumu.

sağ ventrikül atım gücü indeksi *right ventricular stroke work index (RVSWI)* Sağ ventrikülün pompalama fonksiyonunu değerlendirmek için kullanılan indeks.

santral nörojenik hiperventilasyon *central neurogenic hyperventilation* Santral sinir sistemindeki bir patoloji sonucu hızlı veya derin nefes alma.

santral refleks hiperpnö *central reflex hyperpnea* Anksiyete, ağrı, metabolik asidoz, santral sinir sistemini uyaran ilaçlar gibi çeşitli nedenlerle sık nefes alma.

santral uyku apnesi *central sleep apnea* Beyinde solunum kontrol merkezindeki problemlerden kaynaklanan uyku sırasında solunumun durduğu hastalık.

santral venöz basınç *central venous pressure (CVP)* Kalbe dönen kan miktarının ve kalbin kanı arteriyel sisteme pompalama kapasitesinin izleminde kullanılan ve distal ucu manometreye bağlı santral venöz kateter aracılığıyla sağ atriyumdan ölçülen basınç.

sarsılmış bebek sendromu *shaken baby syndrome* Küçük bebeklerin, kollarından tutulup sarsılmasıyla, güçlü olmayan boyun kaslarının başı sabit tutamaması sonucu beyine giden damarların yırtılması ve beyinde kanama meydana gelmesi olayı.

sebat eden akciğer basıncı yüksekliği *persistent pulmonary hypertension* Fetal dönemde fizyolojik olarak yüksek basınç ve düşük akım gören pulmoner yatağın postnatal dönemde gerekli adaptasyonu yapamayarak pulmoner basıncın yüksek seyretmesi, sağ-sol şantın devam etmesi ile seyreden ileri hipoksemik durum. Mekonyum, asidoz, as-

fiksi, infeksiyon ile ilişkili olabilir.

sedasyon *sedation* Sakinleştirici etki oluşturma ve bu etkiyi devam ettirme.

Seldinger tekniği *Seldinger technique* Damar içine kateter yerleştirmek için kullanılan bir teknik.

Sellick manevrası *Sellick maneuver* **1.** Krikoid kıkırdağa bası uygulama manevrası. **2.** Endotrakeal entübasyon sırasında mide içeriğinin geri kaçışını önlemek ve özofagusu bası yapmak için krikoid kıkırdağ üzerine uygulanan bası manevrası

senkronize aralıklı zorunlu solunum *synchronized intermittent mandatory ventilation (SIMV)* Belirli zaman aralığında belirlenmiş sayıda solunun hastanın spontan solunumu ile senkronize verildiği mekanik ventilasyon yöntemi. Belirlenmiş zaman aralığında hasta soluk almazsa, ventilatör ayarlanmış olan solugu verir.

sepsis *sepsis* **1.** Kan zehirlenmesi. **2.** Kan ve vücudun diğer dokularında hastalık yapıcı mikroorganizmaların veya onların toksinlerinin bulunması.

septik şok *septic shock* Sıklıkla Gram negatif bakterilere, bunun dışında diğer bakterilere, virüslere, mantarlara ve protozoalara bağlı olarak gelişen şok.

serebral canlandırma *cerebral resuscitation* Hipoksik iskemik olay sonrası az hasarlanan ve sağlam beyin dokularını korumaya yönelik tedavi yaklaşımları.

serebral fitiklaşma *cerebral herniation* İntrakranyal basınç artışı sonucu beyin dokusunun kranyum bifidum, foramen magnum veya tentoryel çentikten fitiklaşması.

serebral kan akımı *cerebral blood flow* Belirlenmiş zamanda beyne giden kan miktarı. Serebral perfüzyon basıncının serebrovasküler direnç bölünmesi ile hesaplanır.

serebral kontüzyon *cerebral contusion* Beyinde ani akselerasyon veya deselerasyona yol açan travmalar sonucunda gelişen ve mikro kanamalara yol açan ezilmeler için kullanılan terim.

serebral ödem *cerebral oedema* Beynin su ve sodyum içeriğinin artması sonucu beyin hacminin artması. İnterstisyel, sitotoksik ve vazojenik tipleri vardır.

serebral perfüzyon basıncı *cerebral perfusion pressure (CPP)* Yeterli beyin kan akımı için gerekli olan net basınç. Ortalama arter basıncı ile kafa içi basınç arasındaki fark tarafından belirlenir ve 70-95 mmHg arasında tutulmaya çalışılır.

serebral tuz kaybı *cerebral salt wasting* Beyini tutan hastalıklar sonrasında gelişebilen hiponatremi ve dehidratasyon ile karakterize durum. Göreceli veya aşırı hipovolemi vardır. İdrar sodyum atılımı >100 mEq/l'dir.

servikal boyunluk *cervical collar* Servikal vertebrayı normal pozisyonda tutmak için kullanılan, plastik, köpük veya plastrozolden yapılan, yumuşak veya sert özellikte olabilen boyun desteği.

sıcak çarpması *heat stroke* Aşırı ve uzun süreliğine yüksek ısıyla karşılaşma sonucunda şiddetli baş ağrısı, yüksek ateş, terlemede azalma, kuru cilt ile kendini gösteren ve komaya kadar ilerleyebilen vücudun ısı

merkezinin bozulması sonucunda gelişen ağır klinik tablo.

sıcak şok warm shock Septik şokun erken dönemi. Damarlardaki genişlemeye bağlı deri sıcak, ekstremiteler sıcak, kapiller dolum zamanı normaldir.

sıfır nefes sonu basıncı zero end-expiratory pressure (ZEEP) Mekanik ventilasyon sırasında ekspirasyon sonu hava yolu basıncının atmosferik basınçla eşit (0 cmH₂O) olması. Obstrüktif akciğer hastalıklarında akciğerlerin boşalmasını sağlamak veya oto-PEEP'in artmasını önlemek için yapılabilen uygulamadır. Etkinliği ve güvenilirliği tartışmalıdır.

sıvıya dirençli şok fluid-refractory shock Şokun klinik bulgularının varlığında 3 kez ardı ardına uygulanan (3 x 20 ml/kg iv.) kristaloid sıvı tedavisine yanıt alınmadığı zaman kullanılan klinik tanımlama.

sinir bloğu nerve block Lokal anestetik maddelerin periferik sinir veya sempatik sinir yumağı (pleksusu) yanına enjeksiyonu ile sinirde blok oluşturulması.

sinüs bradikardisi sinus bradycardia **1.** Yavaş sinüs ritmi. **2.** Kalp hızının yavaşlaması. **3.** Erişkinlerde kalp hızının 60/dk altında; çocuklarda yaşa göre uygun sınırların altında olması.

sinüs taşikardisi sinus tachycardia **1.** Sinüs düğümünden köken alan taşikardi. **2.** Genellikle ateş, kansızlık, efor, ağlama gibi kalp dışı nedenlerle oluşan, kalp hızının yaşa uygun sınırların üzerinde olması.

sistemik arteriyel oksijen içeriği systemic arterial oxygen content (CaO₂) 100 ml arteriyel kanın içerdiği O₂ miktarıdır. CaO₂; hemoglobine bağlı O₂ ve plazmada çözülmüş O₂'den oluşur. Normal CaO₂ değeri 18-21 ml O₂/100 ml kadardır.

sistemik damar direnci systemic vascular resistance (SVR) Pulmoner damarlar dışındaki sistemik damarlarda kan akımının sürdürülebilmesi için yenilmesi gereken direnç. Total periferik direncin karşılığı olarak da kullanılır.

sistemik inflamatuvar yanıt sendromu systemic inflammatory response syndrome (SIRS) İnfeksiyöz veya infeksiyöz olmayan (iskemi, inflamasyon, travma) bir saldırıya karşı tüm vücutta ortaya çıkan inflamatuvar klinik yanıt.

sistemik oksijen satürasyonu systemic oxygen saturation (SaO₂) Sistemik arteriyel kandaki hemoglobinin oksijenle doygunluk yüzdesini ifade eder. SaO₂'nin % 90'ın altında olması hipoksemi olarak tanımlanır.

sistemik venöz oksijen satürasyonu systemic venous oxygen saturation (SvO₂) Sistemik venöz kandaki hemoglobinin oksijenle doygunluk yüzdesi.

sitotoksik beyin ödemi cytotoxic cerebral edema Beyindeki glial hücre membranında sodyum ve potasyum pompasının bozulmasına bağlı olarak hücre içinde su ve sodyum birikmesiyle oluşan beyin ödemi. İlaç zehirlenmeleri, Reye sendromu, ağır hipotermi, ensefalopati, hipoksinin erken dönemi gibi durumlarda görülür.

soğuk ısırması frostbite 0°C (32°F) ya da daha düşük sıcaklıklara maruziyet sonrasında cilt ve diğer bazı dokuların hasarlanması durumu. Cilde yakın bölgelerdeki kan damarları bu tür soğukta santral kor isısını korumak amacıyla büzülür. Eğer bu durum uzun sürerse hem kan akı-

şının yavaşlaması hem de soğuk hava kombinasyonu ağır doku hasarı ile sonuçlanır. Soğuktan donma/yanma.

soğuk şok cold shock Soğuk suya maruz kalmış vücudun gösterdiği tepki. Soğuk suya batma, ani boğulma ile sonuçlanabilecek olaylar zincirine neden olur. Solunumun kontrolü kaybolur, kalp hızında ve kan basıncında artış görülebilir. Ani kalp durması ve şuur kaybı beklenen bulgularıdır.

soğuk yaralanması cold injury Çevre sıcaklığı düştüğü zaman, vücut iç ısısının korunması amacıyla el ve ayaklardaki kan dolaşımı azalır, vücut kan akışını beyin, akciğer, böbrekler gibi yaşamsal organlara yönlendirir. Bu durum soğuk yaralanmasına zemin hazırlar. Soğuk yaralanmaları iki grupta toplanabilir. "Chilblains" ve "trench foot" doku donmasının eşlik etmediği soğuk yaralanmalarıdır. Etkilenen bölgede kızamıklık, kaşıntı, ağrı ve şişlik vardır.

soğutma cooling **1.** Vücut sıcaklığının düşürülmesi işlemidir. **2.** Yaralanmalarda soğuk tedavisi olarak adlandırılan ilk yardım önlemlerinden biri.

soluk alma süresi inspiratory time Mekanik ventilasyon sırasında soluk alma süresi. Saniyelerle ifade edilir.

soluk hacmi tidal volume Her bir soluk alma ile akciğerlere giren veya her bir soluk verme ile akciğerlerden çıkan hava miktarı.

soluk sonu karbondioksit basıncı end-tidal carbon dioxide Hava yollarından ölçülen parsiyel karbondioksit (CO₂) basıncı. Ölçülmesi ile çizilen grafiğin yorumlanması yardımı ile akciğer hastalığı hakkında ve CO₂ üretimi, alveoler ventilasyon, solunum paterni ve solunum devresi içindeki CO₂ hakkında bilgi edinilir.

solunan havadaki oksijen konsantrasyonu fraction of inspired oxygen (FiO₂) Solunan havadaki oksijen konsantrasyonunu (solunum cihazına bağlı ya da değilken, oda havasında % 21'den % 100'e kadar olabilen oksijen verilmesi durumu).

solunum çabası respiratory effort Solunumu sürdürme çabası.

solunum fonksiyon testleri (akciğer işlev testleri) pulmonary function tests Nefes alıp verme esnasında dinamik olarak akciğer volüm ve hava akımlarının ölçülmesine dayalı işlev testleri.

solunum sıkıntısı respiratory distress Metabolik, kalp, akciğer ve toksik nedenlerden dolayı gelişen yardımcı solunum kaslarını da kullanarak yapılan zorlanmış solunum, solunum güçlüğü.

solunum yetersizliği respiratory failure Solunum sisteminin vücudun gereksinim duyduğu metabolik olayları karşılayamaz duruma gelmesi.

solunum yoluyla nitrik oksit uygulaması inhaled nitric oxide (iNO) Renksiz, yüksek yayılım özelliğine sahip ve çok zehirli bir gaz olan NO, akut hipoksemik solunum yetersizliği, yenidoğanın solunum sıkıntısı sendromu (RDS) ve yenidoğanın inatçı pulmoner hipertansiyonu durumlarında tedavi amacıyla önerilmektedir.

solunumsal alkaloze respiratory alkalosis Akciğer patolojilerine ikincil gelişen kan pH artışı, hipokarbi ile seyreden alkaloz.

solunumsal asidoz respiratory acidosis Akciğer patolojilerine ikincil gelişen kan pH düşüklüğü, hiperkarbi ile seyreden asidoz.

spontan pnömomediastinum *spontaneous pneumomediastinum* Mediastinum içinde serbest hava veya gaz olması hali. Daha çok genç hastalarda genellikle travma olmaksızın, aşırı öksürük, egzersiz ve karnın içi basınç artışına bağlı olarak gelişir.

spontan ventilasyon *spontaneous ventilation* Doğal yolla nefes alma, yardımcı solunum cihazları olmaksızın havanın akciğer içine ve dışına hareketi.

standart hastanede kalış süresi *standardized length of stay ratio (SLOS)* Tahmini hastanede kalma süresinin, hastanede kalma süresine oranı.

standart ölüm oranı *standardized mortality ratio (SMR)* **1.** Bir toplum içindeki tahmini ölüm oranı. **2.** Gözlenen ölüm sayısı/beklenen ölüm sayısı x 100

status astmatikus *status asthmaticus* Tedaviye yanıt vermeyen, hastaneye yatış gerektiren ciddi astım atağı.

status epileptikus *status epilepticus* **1.** Hastanın bilinci açılmadan nöbetlerin tekrar etmesi. **2.** Epileptik nöbetin 30 dakikadan fazla uzaması.

stres ülseri *stress ulceration* **1.** Stres kaynaklı ülser. **2.** Mide mukozasındaki dolaşım değişiklikleri, H iyonu için mide mukozasındaki geçirgenlikte artış, hücre yenilenmesindeki bozulma sonucu ortaya çıkan ülser.

stridor *stridor* Ani gelişen laringeal tıkanıklık durumunda, her soluk alışta duyulan sert, haşın solunum sesi.

stupor *stupor* Hastanın basit ağırlı uyaranlarla uyandırılmadığı durum; uyandırabilmek için daha şiddetli ve sürekli ağırlı uyaran gerekir. Hasta uyandırıldığında 1-2 kısa kelime ile sorulara doğru olmayan cevaplar verir. Ağırlı uyaran kesildiğinde hasta uykusuna geri döner.

subaraknoit kanama *subarachnoid hemorrhage* Beyinde, subaraknoit mesafe içine kanama.

subdural hematoma *subdural hematoma* Beyinde, subdural aralıkta kanın birikmesi durumu.

subklaviyen ven oksijen saturasyonu *oxygen saturation in the subclavian vein (ScvO₂)* Üst ekstremité dokularından dönen venöz kanın oksijen saturasyonu.

subkutan amfizem *subcutaneous emphysema* Deri altındaki doku içine anormal hava girmesi ile ortaya çıkan klinik durum.

sublüksasyon *subluxation* Kemiğin herhangi bir yerinde meydana gelen tam olmayan yer değiştirme

supraventriküler taşikardi *supraventricular tachycardia (SVT)* His demeti ve daha yukarındaki iletim sistemindeki bir bozukluktan kaynaklanan, ani başlayıp ani sonlanan nöbetler şeklinde seyreden iletim bozukluğu.

superior vena kava sendromu *superior vena cava syndrome* Üst vena kavanın tıkanıklığı sonucu, üst ekstremité, boyun ve yüzde ödem (*pelerin tarzında ödem*), siyanoz, nefes darlığı ve boğulma hissi görülen klinik bir tablo.

süreğen bitkisel hayat *persistent vegetative status* Bir aydan daha uzun süren, ciddi beyin hasarı olan hastalarda, bilinçsiz olarak de-

ğerlendirilen, çevreye karşı algısız bir uyanıklılık hali. Bu hastalarda uyku ve uyanıklık döngüsü vardır, hipotalamik ve beyin sapı fonksiyonları kısmi veya tam olabilir.

sürekli pozitif hava yolu basıncı *continuous positive airways pressure (CPAP)* **1.** Kendi başına soluyan, ama desteğe ihtiyacı olan hastalarda uygulanan, akciğer hacimlerini ve oksijenizasyonu artırmayı amaçlayan ventilasyon yöntemi. **2.** Hava yollarına sürekli pozitif basınç uygulayarak uykuda üst solunum yollarının açık kalmasını sağlayan tedavi yöntemi. Uyku esnasında oluşan daralma ve tıkanmalar önlenir.

sürekli arteriovenöz hemofiltrasyon *continuous arteriovenous hemofiltration (CAVH)* Özellikle çoklu organ yetersizliği olan yoğun bakım hastalarında toksik maddelerin ve volüm yükünün uzaklaştırılmasında kullanılan ve hastanın sistemik arterial basıncı ile filtreye doğru itilen kanın, hemofiltre edilerek yine bir ven aracılığıyla hastaya geri gönderildiği hemofiltrasyon yöntemi.

sürekli renal replasman tedavisi *continuous renal replacement therapy (CRRT)* Akut böbrek yetersizliği gelişen hastalarda endojen ve ekzojen toksinleri uzaklaştırmak, sıvı-elektrolit, asit-baz dengesini sürdürmek, böbreğin daha fazla hasarlanmasını önlemek, iyileşmeyi hızlandırmak amacıyla uygulanan ve kandan bazı maddelerin ekstrakorporal olarak uzaklaştırıldığı yöntem.

sürekli venövenöz hemofiltrasyon *continuous venovenous hemofiltration (CVVH)* Sürekli arteriovenöz hemofiltrasyon gibi, akut böbrek yetersizliği dışında, konjestif kalp yetersizliği, akciğer ve beyin ödemi gibi volüm fazlalığı olan durumların tedavisinde kullanılan ve kanın filtreye ulaşmasını sağlayan gücün hastanın kan basıncı değil, peristaltik hareketlerle kanı çekebilene bir pompa sistemi olan yöntem.

Swan-Ganz kateteri *Swan-Ganz catheter* Pulmoner arter kama basıncını ölçmek için vena kava inferior veya superior yolu ile sağ kalbe, oradan da pulmoner artere ve onun dallarına doğru ilerletilen ucu balonlu, ince, esnek tüp. Tüp ucundaki balon geçici olarak şişirilerek pulmoner arter kama basıncı okunur.

şelasyon tedavisi *chelation therapy* Kurşun, arsenik, civa gibi ağır metallerin vücuttan uzaklaştırılmasında şelat oluşturuca (*şelatör*) maddelerin kullanıldığı tedavi yöntemi.

şok *shock* **1.** Dolaşım bozukluğu nedeniyle yaşamsal organlara yeterli besin ve oksijenin sağlanamaması sonucu ciddi hemodinamik ve metabolik bozukluğun ortaya çıktığı durum. **2.** Akli ve fiziksel dengenin aniden bozulması.

tansiyon pnömotoraks *tension pneumothorax* Plevral aralıkta basınçlı hava birikimi. Basınçlı pnömotoraks da denir. Hava inspiryumda plevral aralığa girer ancak ekspiryumda atılamaz. Böylece plevral aralıkta hapis olur. En önemli tehlikesi plevral aralıktaki basınca bağlı akciğerlerin kollabe olmasıdır.

temel yaşam desteği *basic life support (BLS)* Hiçbir alet veya ilaç kullanmadan kurtarıcının sadece kendi imkanıyla uyguladığı yaşam desteği (*kardiyopulmoner canlandırma*).

tepe inspiratuvar basınç *peak inspiratory pressure (PIP)* Ven-

tilatör tarafından uygulanan solüğun hava yollarında yarattığı maksimum basınç değeri.

terminal hasta *terminally ill* Küratif yaklaşım umudunun kalmadığı, yaşam kalitesinin artırılması ve semptomların tedavisi için sadece palyatif yaklaşımların yapılabildiği hasta. Genellikle kronik hastalıkların ve habis hastalıkların son dönemleri için kullanılır.

terminal hasta bakımı *end of life care* Kritik hastalığı olan hasta ve ailesinin hastalığın iyileşme ile sonuçlanma olasılığı olsun ya da olmasın fiziksel, psikolojik ve ruhsal gereksinimlerine yanıt verecek düzeyde eğitilmiş doktor, hemşire ve diğer sağlık çalışanlarının verdiği sağlık hizmeti.

ters orantılı ventilasyon *inverse ratio ventilation (IRV)* İnhalasyon zamanının ekshalasyon zamanından uzun olacak şekilde artırıldığı mekanik ventilasyon yöntemi. Bu yöntem tedaviye yanıtız akut akciğer hasarı ve akut solunum sıkıntısı sendromu tanımlı hastalarda kullanılabilir.

tiroit krizi *thyroid storm* Tiroit hormonlarının fazlalığı ile ortaya çıkan, ağır, yaşamı tehdit eden klinik durum. Ateş, taşikardi, bulantı, kusma, ishal, aritmi, konfüzyon ve yorgunlukla kendini gösterir.

Todd paralizisi *Todd paralysis* Özellikle uzun süren fokal nöbetlerden sonra, tutulan ekstremitelerde dakikalar, nadiren saatler süren kuvvet azlığı.

toksidrom *toxidrome* Alınan herhangi bir toksik maddeden kaynaklanan veya görüldüğünde belirli bir toksik madde ile zehirlenmeye işaret eden bulgu ve semptomlar bütünü. Klinik olarak en önemlileri; kolinerjik, antikolinerjik, halüsinojenik, opioid, sedatif/hipnotik, semptomimetik toksidromlardır.

toksik eritem *toxic erythema* Sık görülen bir ilaç erüpsiyonudur. Kızamık benzeri döküntü şeklinde olabilir veya tüm vücuda yayılabilir.

toksik şok sendromu *toxic shock syndrome* Yüksek ateş, kusma, ishal, ciltte döküntü, hipotansiyon, bilinç değişikliği ve çoklu organ yetersizliği ile karakterize, yaşamı tehdit eden sistemik bir inflamatuvar yanıt sendromu. Hemen tüm olgulardan *S. aureus*'ün ürettiği bir ekzotoksin sorumludur.

toksik-metabolik ensefalopati *toxic-metabolic encephalopathy* Etiyolojide toksik (*toksin, ilaç*) ve metabolik (*hepatik ve renal yetersizlik, hipoglisemi, elektrolit bozukluğu, doğumsal metabolizma hastalıkları vb.*) nedenlerin olduğu, hafif bilinç değişikliğinden derin komaya kadar değişen klinik bulgularla karakterize beyin fonksiyonlarında bozukluk.

toksin *toxin* Belirli bitki, hayvan ve bakteriler tarafından üretilen zehirli madde.

toplam akciğer kapasitesi *total lung capacity* Maksimum inspirasyon sonunda akciğerlerde bulunan hava miktarı. Bu hacim vital kapasite ile rezidüel hacmin toplamına eşittir.

torasentez *thoracentesis* Plevral aralıktan bir iğne yardımı ile tanı ya da tedavi amacı ile sıvı veya hava boşaltılması işlemi.

torsades de pointes *torsades de pointes* QT intervalinin uzaması ve QRS morfolojisinde değişikliklerle kendini gösteren, polimorfik ventriküler taşikardinin özel bir şekli.

trakeal darlık *tracheal stenosis* Trakeada daralma. İdiopatik olabilir veya travma, kaza, kimyasal madde maruziyeti, infeksiyon ya da entübasyona bağlı gelişebilir. Sıklıkla stridor ve dispne ile kendini gösterir.

trakeomalazi *tracheomalasia* Trakeanın destekleyici kıvrımlarının gevşek olması ile karakterize hava yolu ön arka çapının azaldığı durum. Normalde trakea inspiryumda hafif genişler, ekspiryumda ise daralır. Trakeomalazide ekspiryumdaki daralma hava yolu kollapsına yol açacak kadar belirgindir. Trakeal darlık özellikle hava akımının arttığı öksürük ve ağlama gibi durumlarda belirginleşir. Doğuştan, dışardan baskı sonucu (*vasküler halka*) ve edinsel (*kronik infeksiyon, uzamış entübasyon, inflamatuvar hastalıklar vb*) olabilir. Genel semptom ekspiratuvar stridordur.

trakeoözofageal fistül *tracheoesophageal fistula* Özafagus ile trakea arasında anormal bağlantı (*fistül*). Çoğunlukla doğumsaldır ve özofagus atrezisine eşlik eder. Ancak, laringotomi gibi cerrahi işlemlerin komplikasyonu olarak ileri yaşlarda da görülebilir.

trakeostomi *tracheostomy* Boyun ön yüzünden nefes borusuna yapılan bir kesi ile direkt hava yolu açıklığının sağlandığı cerrahi işleme verilen ad.

transfüzyon *transfusion* Damar yolu ile dolaşıma tam kan ya da kan ürünlerinin verilmesi işlemi.

transfüzyon reaksiyonu *transfusion reaction* Kan ve kan ürünlerinin transfüzyonuna bağlı oluşan her türlü yan etki.

translaringeal entübasyon *translaryngeal intubation* Ağız veya burundan larinks ve trakeaya doğru ilerletilen bir tüp yoluyla hava yolu açıklığının sağlanması yöntemi.

travma *trauma* Herhangi bir dış etkenle (*fiziksel, duygusal*) vücutta oluşan harabiyet, yaralanma, incinme.

travma sonrası stres rahatsızlığı *posttraumatic stress disorder* Önemli bir fiziksel bir saldırı veya tehdit sonrası oluşabilen anksiyete rahatsızlığı. Duygusal küntlük, eski ilgi alanlarına ilgisizlik, ürkeklik, korku, huzursuzluk vb. ve bazen saldırganlık izlenebilir.

travmalı hastada ileri yaşam desteği *Advanced Trauma Life Support (ATLS)* Travmalı hastanın stabilizasyonu için uygulanacak ileri yaşam desteği yöntemi.

travmaya yönelik batın ultrasonografisi *focused abdominal sonography for trauma (FAST)* Künt batın travması sonrasında karın içindeki bazı alanlarda serbest sıvı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan sonografik yöntem.

triage *triage* Hastaların durumlarının kritikliği ve müdahaleye gereksinim önceliğine göre sıraya konması.

tromboemboli *thromboembolism* Herhangi bir damarda oluşmuş bir pıhtı (*trombüs*) parçasının koparak başka bir bölge damarında tıkanmaya neden olması.

tromboflebit *thrombophlebitis* Damar duvarına sıkı şekilde tutunmuş pıhtının (*trombüs*) eşlik ettiği ven iltihabı.

trombolitik tedavi *thrombolytic therapy* Damar içinde oluşmuş pıhtıyı (*trombüsü*) eriterek damarın yeniden açılmasını sağlayan tedavi. Miyokard infarktüsü, inme, derin ven trombozu, pulmoner emboli ve periferik arterde oluşan tıkanıklıkların tedavisinde kullanılır. Başlıca trom-

bolitik ajanlar, reteplaz, alteplaz, ürokinaz ve streptokinazdır.

tromboz *thrombosis* Herhangi bir damar içinde kan pıhtısının oluşması ve kan akışının engellenmesi.

turgor *turgor* Derinin şekil değiştirme ve eski haline dönme kabiliyeti-ne denir ve derinin deformasyona direnç derecesini gösterir. Deri turgorunu belirleyen başlıca faktörler vücut sıvı miktarı (*hidrasyon*), cilt altı yağ doku miktarı ve yaştır. Klinikte en sık vücut sıvı miktarı ve beslenme durumunu tahminde kullanılır. El sırtı, karnı, göğüs veya alt ekstremitte derisi iki parmak arasına sıkıştırılarak yukarı doğru uzatılır ve birkaç saniye sonra serbest bırakılır. Normalde derinin hemen eski şekline dönmesi beklenir. Deri turgoru azalmışsa normal pozisyonuna dönüş yavaş olur.

tükenmişlik *burnout* Uzun süreli yorgunluk deneyimi ve ilgi azalmasını tanımlayan psikolojik terim. Genellikle iş bağlantılı kullanılır.

tüm bağırsak yıkaması *whole bowel irrigation* Nazogastrik tüp veya oral yolla yüksek hacimde osmotik solüsyonun hızlı uygulanması ile tüm gastrointestinal yolun temizlenmesi.

tümör erime sendromu *tumor lysis syndrome* Artmış sayıdaki habis hücrelerin kemoterapi ile veya kendiliğinden parçalanması ve hücre içi ürünlerin dolaşıma salınması sonucu ortaya çıkan, biyokimyasal anormallikler ve organ fonksiyon bozuklukları ile karakterize akut tablo.

tüp çıkarma *extubation* Entübasyon tüpünün çıkarılması işlemi.

tüp torakostomi *tube thoracostomy* Göğüs üzerine yapılan bir kesi ile esnek, plastik bir tüpün pleval boşluğa yerleştirilmesi işlemi.

ultrafiltrasyon *ultrafiltration* Maddelerin yarı geçirgen bir zardan hidrostatik basınç gücü ile süzülmesine dayanan bir membran filtrasyon türü. Su ve küçük molekül ağırlıklı maddeler zardan geçerken, katı ve büyük molekül ağırlıklı maddeler zardan geçemez.

unkal fitiklaşma *uncal herniation* İntrakranial basınç artışına bağlı temporal lobun iç-alt parçası olan unkus'un beyin sapı ile tentoryal kenar arasından arka fossa içerisine herniye olması. Klinikte ilerleyici bilinç kaybı, aynı tarafta ışığa yanıtız, dilate pupil ve karşı tarafta hemipleji ile karakterizedir.

USAY skorlaması *AVPU scale* Travmalı hastada hızlı bilinç değerlendirmesi sağlayan metot. A: Uyanık, V: Sözlü uyarana yanıt var, P: Ağrılı uyarana yanıt var, U: Uyarılara yanıtız.

uygunsuz antidiüretik hormon sendromu *syndrome of inappropriate antidiuretic hormone secretion (SIADH)* Vazopresin salgılayan tümörler, neoplazmlar (özellikle akciğerin yulaf hücreli kanseri ve pankreas kanseri), akciğere ait patolojiler ve kafa travmasını da içeren santral sinir sistemi hastalıkları gibi nedenlere bağlı, sebat eden hiponatremi, hipervolemi ve anormal şekilde artmış idrar osmolalitesi bulguları olan aşırı vazopresin (*antidiüretik hormon*) salınımı ile ilişkisi olan durum.

üçüncü boşluk *third spacing* Normalde sıvı perfüzyonu olmamasına karşın, çeşitli durumlarda sıvı birikimi olabilen vücut bölgelerini tanımlamak için kullanılan kavram. Örneğin, hücre içi (1. *kompartment*) ve hücre dışı sıvı (2. *kompartment*), ağır yanıkta yanık bölgesine, pankreatitte peritoneal kaviteye kaçabilir ve bu bölgeler üçüncü boşluk olarak tanımlanır.

üst gastrointestinal kanama *upper gastrointestinal bleeding*

Gastrointestinal kanalda, özofagustan Treitz ligamentine kadar herhangi bir lokalizasyonda olan kanama. Üst gastrointestinal kanama hematemez (*kanlı veya kahve telvesi şeklinde kusma*) ve/veya melena (*siyah dışkı*) şeklinde kliniğe yansiyebileceği gibi, akut masif kanamalarda hematokrezya (*dışkıda taze kan*) görülebilir.

üst solunum yolu tıkanıklığı *upper airway obstruction* Üst hava yolunda tıkanma. Trakea, larinks veya farinks düzeyinde olabilir.

vagal uyarı *vagal stimulation* Göz kapaklarına veya boyunda karotis artere baskı ile vagal sinirin parasempatik aktivasyonu sonucu kalp ritminde yavaşlama ve/veya aritmide düzelme amacıyla yapılan klinik manevra.

Valsalva manevrası *Valsalva maneuver* Bireyin glottis kapalı iken ekspirasyona zorlanması esasına dayanır. Supraventriküler taşikardinin (SVT) sonlanmasında da ilk kademe tedavi yöntemi olarak kullanılabilen bu manevra, aynı zamanda sol ventrikül fonksiyonlarının, kardiyak üfürümlerin ve otonom nöropatinin ayırımı ve değerlendirilmesinde de kullanılabilen bir yardımcı tanı yöntemidir.

vasküler geçirgenlik *vascular permeability* Kan damarlarından damar dışına küçük moleküllerin (*iyon, su, besin*) veya hücrelerin geçebilme kapasitesi. Geçiş yeri endotel hücreleri arasındaki doku tipine göre fizyolojik düzenlenmiş yollardır.

vazoaaktif maddeler *vasoactive substance* Damar çapını etkileyen maddeler.

vazodilatatör *vasodilator* Damar düz kasını gevşeterek damarı genişleten madde.

vazojenik ödem *vasogenic edema* Çoğu kez damarlardaki toksik etkilenmeye bağlı, kapiller endotel hücrelerinde geçirgenlik artışı sonucu oluşan ve genellikle beyaz cevhere özgü serebral ödem tipi.

vazospazm *vasospasm* Kan damarlarının kas tabakasında tonus artışı veya kasılma ve buna bağlı olarak kan akımında azalma.

vazovagal senkop *vasovagal syncope* Ani vazomotor tonus kaybı ve bunun sonucunda sistemik kan basıncında düşme, kalp hızında azalma ile kısa süreli bilinç kaybı olması. Vazodepresör senkop, nörokardiyojenik senkop da denir. Genellikle senkop atağı öncesi uzun süre sabit bir yerde ayakta kalma öyküsü vardır. Bazen de açlık, ağrı, anksiyete, kan görme, kalabalık ortam, korku, sıcak, yorgunluk gibi emosyonel faktörler olayı başlatabilir. Genellikle bir kaç dakikadan fazla sürmez.

ven kesisi *cutdown* Periferik damar yolu açılmayan durumlarda, hastanın tedavisinin devamını sağlamak için cerrahi yöntemle deri ve toplardamar kesisi yapılarak damar yolu açma işlemi.

venöz kapasite *venous capacitance* Toplardamarların içinde bulundurduğu kan miktarı. Venokontstriksiyon ve venodilatasyon ile venöz kapasite değişkenlik gösterebilir.

venöz konjesyon *venous congestion* Sağ ventrikül yetersizliği veya mekanik obstrüksiyona bağlı toplardamarların kan ile aşırı dolması ve genişlemesi.

ventilasyon-perfüzyon uyumsuzluğu *ventilation-perfusion mismatch* Alveolar düzeydeki havalanma ile pulmoner kapiller kan akımı arasında dengesizlik.

ventilatör desteği *ventilatory support* Spontan solunumun yetersiz kaldığı veya olmadığı durumda mekanik ventilatör ile solunumun desteklenmesi.

ventilatör gereksinimi *ventilatory demand* Asit-baz dengesi ve oksijen-karbondioksit değişim dengesinde spontan solunumun yetersiz kalması.

ventilatör ilişkili pnömoni (VİP) *ventilator-related pneumonia* Entübasyon sırasında pnömoni tablosu veya pnömoni gelişmekte olduğunu destekleyen klinik bulgusu olmayan hastada, invaziv mekanik ventilatör desteğinden en az 48 saat sonra gelişen pnömoni. Mekanik ventilasyonun ilk dört günü içinde oluşan pnömoni erken VİP, mekanik ventilasyonun beşinci gününden sonra oluşan pnömoni geç VİP olarak tanımlanır.

ventilatörden ayırma *weaning* Mekanik solunum desteğinin kademeli olarak azaltılarak sonlandırılması işlemi.

ventilatöre bağlı akciğer hasarı *ventilator-induced lung injury* Mekanik ventilasyon sırasında akciğerlerde oluşabilen hasar. Mekanik ventilasyon akciğerlerde hacim (*volutrauma*) ve/veya basınç hasarı (*barotrauma*) yaratabilir.

ventilatöre bağlı diyafram yetersizliği *ventilator induced diaphragmatic dysfunction* Mekanik ventilatör kullanımına bağlı diyaframın güç üretmesinde azlık. Ventilatörden ayıramama veya ayırmada güçlük olarak kliniğe yansır.

ventilatörle uyumsuzluk *ventilator dyssynchrony* Hastanın spontane solunum çabası ile mekanik ventilatör tarafından verilen soluklar arasında uyumsuzluk olması; "ventilatörle savaşıma" olarak da tanımlanır.

ventriküler fibrilasyon *ventricular fibrillation (VF)* Ventrikülde kasılma olmadan, kalp kası liflerinde hızlı tekrarlayan uyarılarla oluşan, liflerdeki büzülmeyle karakterize aritmi.

ventriküler taşikardi *ventricular tachycardia (VT)* Ventrikülde farklı yer veya yerlerden uyarıyla oluşan hızlı anormal ritim. Sıklıkla kalp atım hızı dakikada 150'den fazladır.

ventrikül içi kanama *intraventricular hemorrhage* Ventriküller içine olan beyin kanaması.

vişne kırmızısı deri *cherry-red skin* Karbonmonoksit zehirlenmesinde derinin aldığı renk.

vital kapasite *vital capacity* Maksimum inspirasyon sonrası akciğerlerden çıkarılabilen en yüksek hava volümü.

volutrauma *volutrauma* Mekanik ventilasyon sırasında yüksek tidal hacim uygulamasının akciğere zarar vermesi.

volüm yüklenmesi *volume overload* **1.** Kalbin pompalama kapasitesinden daha büyük hacimde kan olması. **2.** Vücutta tuz ve su tutulumuna bağlı olarak kan basıncının fizyolojik sınırların üstüne çıkması.

vücut dışından hayat desteği *extracorporeal life support (ECLS)* Geri dönüşümlü kalp ve/veya solunum yetersizliği olan çocuklarda destek sağlayan bir geçici kalp-akciğer dinlendirme yöntemi.

vücut dışından karaciğer destekleme cihazı *extracorporeal liver assist device (ELAD)* Karaciğer fonksiyonları bozulmuş olan has-

talarda bu organın tüm işlevlerini üstlenen cihaz. Amaç, hastanın karaciğer hücrelerinin kendi doğal yenilenmesine zaman kazandırmak veya nakil için uygun verici bulunana kadar karaciğeri dinlendirmektir.

vücut dışından okijenasyon desteği *extracorporeal membrane oxygenation (ECMO)* Ağır akciğer ve kalp hastalığı olan çocuklarda kendi görevini yerine getiremeyen bu organlara vücut dışından oksijen desteği sağlamaya yönelik yöntem.

yapay hava yolları *artificial airways* Hava yolu açıklığını sağlamak için kullanılan aletler (*orofaringeal hava yolu, trakeal tüp, vb*).

yardımlı-kontrollü solunum *assist-control ventilation* Spontan solunumu olan hastanın solunum çabası algılandığında, ayarlanmış mekanik solukların mekanik ventilatör tarafından verildiği yöntem.

yaş ağaç kırığı *greenstick fracture* Yalnızca çocuklarda görülen bir çeşit kemik kırığı. Aslında tam bir kırık olmaktan çok çocuklarda kemik yapılarının eğrilebilirliği nedeniyle daha çok eğrilmiş olarak tanımlanır.

yaş akciğer *wet lung* **1.** Pulmoner ödem. **2.** Akut solunum sıkıntısı sendromu.

yaşam destek tedavilerinin kesilmesi *withdrawal of life-sustaining treatment* Son dönem ve geriye dönüşsüz hastalığı olan hastalarda yaşam desteğinin verilmemesi veya kesilmesi.

yağın akciğer hasarı *diffuse alveolar damage* Akciğerde alveolokapiller bariyer bütünlüğünün bozulmasıyla proteinden zengin sıvının sızması sonucu oluşan, pulmoner ödem ve intrapulmoner şanta bağlı gelişen hipoksi ile karakterize patolojik tablo.

yağın aksonal hasar *diffuse axonal injury* Daha çok travmatik deselerasyon yaralanmalarından sonra görülen ve çoğunlukla persistan vegetatif durumla sonuçlanan yağın beyin hasarı.

yağın damar içi pıhtılaşması *disseminated intravascular coagulation (DIC)* İntrensek ya da ekstrinsek pıhtılaşma mekanizmalarının aktivasyonu sonucu sistemik dolaşımda fibrin oluşumu ve pıhtılaşma faktörlerinin tüketilmesiyle ortaya çıkan trombohemorajik durum.

yelken göğüs *flail chest* Göğüs duvarının, iki ya da daha fazla kostanın kırılması (*traumatik olarak*) sonucunda stabil olamaması durumu.

yeniden canlandırma sonrası sendromu *postresuscitation syndrome* Kardiyak arrest sonrası spontan dolaşımın sağlanmasını takiben izlenebilen hemodinamik dengesizlik, şok, çoklu organ yetersizliği ve nörolojik hasar nedeniyle artmış morbidite ve mortalite sendromu. Oluşumunda reperfüzyon yetersizliği, hasar, iskemik metabolitlerin nörolojik etkileri ve koagülopati gibi birden çok etken bulunabilir.

yeniden canlandırma yapılmayacak hasta *do not resuscitate (DNR) patient* Kritik hastalığı olan bir hastada, kardiyak ya da solunum durması olduğunda yeniden canlandırma yapılmayacağına dair verilen yazılı emirdir. Bu emir ülke kanunlarıyla belirlenen çerçevede hastanın doktoru tarafından, kendisi tarafından ya da hastanın resmi yakını tarafından verilebilir.

yenidoğanın kolığı *infantile colic* Yaşamın ilk üç ayında görülen ani ve geçici krizler halinde gelen iyi huylu karn ağrısı atakları.

yoğun bakım psikozu *ICU psychosis* Yoğun bakım biriminde ya

da benzer bir hastane biriminde yatan hastada gelişen huzursuzluk, saldırganlık, sinirlilik, olmayan sesleri duyma, olmayan görüntüler görme, yer-zaman algılamasında bozulma, paranoid özelliklere sahip olma gibi davranış bozukluklarının geliştiği bir durum. Eskiden "akut beyin sendromu" olarak da adlandırılırdı.

yoğun bakım uzmanı *intensivist* Yoğun bakım ünitesinde, yoğun bakım şartları konusunda uzmanlaşmış doktor.

yoğun bakım ünitesi *intensive care unit (ICU)* Acil müdahale ve sürekli dikkat gerektiren kritik hastaların bakımı için yetişmiş personelin çalıştığı, özel donanıma sahip hastane bölümü.

yüksek frekanslı jet ventilasyon *high frequency jet ventilation (HFJV)* Dakikada 100-150 döngü solutma sağlayan ventilasyon yöntemi.

yüksek frekanslı pozitif basınçlı ventilasyon *high frequency positive pressure ventilation (HFPPV)* Yüksek hız aralığında (genellikle 90-100 soluk/dk) ve HFOV, HFJV ve HFFI'dan yüksek tidal hacim uygulanan ventilasyon yöntemi. Günümüzde yeni gelişen ve özel olarak tasarlanmış aletlerin ortaya çıkması ile kullanımı azalmıştır.

yüksek frekanslı salınımlı ventilasyon *high frequency oscillation ventilation (HFOV)* Düşük basınç ve hacim değişiklikleri, sıklık gerilimin ortadan kalkması, distal hava yollarında belirgin ölçüde düşük basınçlarda etkin gaz değişiminin sağlanması amacıyla fizyolojik olmayan solunum sayıları (180-900/dk) ve anatomik ölü boşluktan düşük tidal hacimle (1-3 cc/kg) hastanın ventile edildiği yöntem.

yüzeysel solunum indeksi *shallow breathing index* Solunum hızının soluk hacmine oranı. Hastanın solunum cihazından ayrılmaya hazır olduğunun belirlenmesinde kullanılan bir ölçüttür. Yüksek değer yardımcı ventilasyon gereksinimine işaret eder.

zehir (hayvan zehiri) *venom* Özellikle bir hayvan tarafından sekrete edilen zehir. Zehrin bazı türleri hemostatik amaçlı kullanılabilir.

zehir danışma programı *poisindex* Binlerce ticari, biyolojik ve farmasötik ajanın içeriğini tanımlayan, klinik etkiler, toksik dozlar ve tedavi hakkında bilgi içeren bilgisayar veri tabanı programı.

zehirlenme *poisoning* Bir zehirin vücuda oral, inhalasyon, dermal vb. gibi yollardan girmesi sonucu oluşan semptom, hastalık veya ölüm.

zeka kısıtlılığı *mental disability* Kişinin yaşamını sürdürmesini kısıtlayan zeka durumu.

zor hava yolu *difficult airway* Doğuştan ya da edinsel sebeplerden dolayı anatomik uygunsuzluk nedeniyle, deneyimli bir kişi tarafından maske ventilasyonu ve/veya trakeal entübasyon sırasında zorlukla karşılanacağı öngörülmesi. Bu öngörü sonrasında olguya önceden planlanmış bir strateji ile müdahale edilir.

zorunlu dakika volümlü solunum *mandatory minute volume ventilation* Dakika ventilasyon volümünün ayarlandığı bir ventilasyon modu. Hastanın solunumu ayarlanan değer altına düşerse cihaz ek nefesler verir.

İngilizce-Türkçe dizin

abdominal compartment syndrome	karın içi basınç artışı sendromu	antiseptic	mikropkuran
absorbtion atelectasis	emilim atelektazisi	antivenin	antivenin
acceleration-deceleration injury	akselerasyon-deselerasyon hasarı	anuria	anüri
acidosis	asidoz	anxiety	anksiyete
activated charcoal	aktif kömür	apathy	apati
acute abdomen	akut batın	apnea	apne
acute lung injury (ALI)	akut akciğer hasarı	apnea test	apne testi
acute physiology and chronic health evaluations (APACHE) score	APACHE skorlaması	apneustic breathing	apneik solunum
acute renal failure	akut böbrek yetersizliği	arrhythmia	aritmi
acute respiratory distress syndrome (ARDS)	akut solunum sıkıntısı sendromu	arterial blood gases	arteriyel kan gazı
acute respiratory failure	akut solunum yetersizliği	arterial blood pressure	arteryel kan basıncı
acute tubuler necrosis	akut tübüler nekroz	arterial-mixed venous oxygen content difference (A _v DO ₂)	arteriyel-karışık venöz oksijen içeriği farkı
adaptive support ventilation (ASV)	adaptif destek ventilasyonu	artificial airways	yapay hava yolları
Advanced Trauma Life Support (ATLS)	travmalı hastada ileri yaşam desteği	asphyxia	asfiksi
aerosol therapy	aerosol tedavisi	aspiration pneumonia	aspirasyon pnömonisi
agitation	ajitasyon	assist-control ventilation	yardımlı-kontrollü solunum
agony	agoni	asystole	asistol
air embolism	hava embolisi	ataxic breathing	ataksik solunum
air leak syndromes	hava kaçağı sendromu	atrial fibrillation	atriyal fibrilasyon
air trapping	hava hapsi	atrial flutter	atriyal flutter
airflow resistance	hava akımı direnci	auto positive end expiratory pressure (auto-PEEP)	oto pozitif ekspiriyum sonu basınç (oto-PEEP)
airway	hava yolu	automatic external defibrillator	otomatik harici defibrilatör
alkalosis	alkaloz	AVPU scale	USAY skorlaması
Allen's test	Allen testi	azotemia	azotemi
allergic reactions	alerjik reaksiyon	bag-and-mask ventilation	balon-maske solunumu
alveolar arterial oxygen gradient (A-a gradient)	alveoler arteriyel oksijen farkı	ballistic trauma	balistik travma
alveolar capillary membrane	alveoler kapiler membran	barbiturate coma	barbitürat koması
alveolar hypoxia	alveoler hipoksi	barotrauma	barotravma
alveolar minute ventilation	alveoler dakika ventilasyonu	basal metabolic rate (BMR)	bazal metabolik hız
alveolar partial pressure of oxygen (PaO ₂)	alveoler parsiyel oksijen basıncı	base excess	baz fazlalığı
ambulatory	ayaktan tedavi	basic life support (BLS)	temel yaşam desteği
analgesia	analjezi	basilar skull fracture	kafatası tabanı kırığı
anaphylactoid reaction	anafilaktoit reaksiyon	bi-level positive airway pressure (BIPAP)	iki seviyeli pozitif hava yolu basıncı
anesthesia	anestezi	blind nasotracheal intubation	kör nazotrakeal entübasyon
angioedema	anjioödem	blunt trauma	künt travma
anion gap	anyon açığı	bradypnea	bradipne
anisocoria	anizokori	brain death	beyin ölümü
anoxia	anoksi	brain insult	beyin etkilenmesi
anticoagulation	pihtılaşmama	breath holding spells	nefes tutma atağı
anticonvulsants	antikonvülsanlar	bronchial hyperactivity	bronşiyal hiperaktivite
antidote	panzehir	bronchoalveolar lavage	bronkoalveoler lavaj
		bronchoconstriction	bronkokonstrüksiyon
		bronchodilators	bronkodilatatör
		bronchoscopy	bronkoskopi
		burnout	tükenmişlik
		capillar transit time	kapiller geçiş zamanı
		capillary blood flow (Q _c)	kapiller kan akımı

capillary leak syndrome
capillary permeability
capillary refill time
capnography
carbon dioxide partial pressure
carboxyhemoglobinemia
cardiac arrest
cardiac failure
cardiac index (CI)
cardiac output (CO)
cardiac tamponade
cardiogenic pulmonary edema
cardiogenic shock
cardiopulmonary bypass
cardiopulmonary
resuscitation (CPR)
cardioversion
carotid sinus massage
catecholamine resistant shock
catheter related sepsis
central neurogenic
hyperventilation
central reflex hyperpnea
central sleep apnea
central venous pressure (CVP)
cerebral blood flow
cerebral contusion
cerebral herniation
cerebral oedema
cerebral perfusion pressure
cerebral resusitasyon
cerebral salt wasting
cervical collar
charcoal haemoperfusion

chelation therapy
cherry-red skin
chest compression
chest drainage
chest physiotherapy
Cheyne-Stokes breathing
child abuse
chin-lift maneuvers
chronic hypoxemia
circulation
CIWORA (cervical injury)

cluster breathing
coagulopathy
cold injury
cold shock
colic
collapse
colloid

kapiller kaçış sendromu
kapiller geçirgenlik
kapiller geri dolum zamanı
kapnografi
karbondioksit kısmi basıncı
karboksihemoglobinemi
kalp durması
kalp yetersizliği
kardiyak indeks
kardiyak debi
kardiyak tamponat
kardiyojenik pulmoner ödem
kardiyojenik şok
kardiyopulmoner baypas
**kardiyopulmoner
canlandırma**
kardiyoversiyon
karotit sinus masajı
kateter ilişkili sepsis
**santral nörojenik
hiperventilasyon**
santral refleks hiperpnea
santral uyku apnesi
santral venöz basınç
serebral kan akımı
serebral kontüzyon
serebral fıtıklaşma
serebral ödem
serebral perfüzyon basıncı
serebral canlandırma
serebral tuz kaybı
servikal boyunluk
**aktif kömürle
hemopefüzyon**
şelasyon tedavisi
vişne kırmızısı deri
göğüs basısı
göğüs drenajı
göğüs fizyoterapisi
Cheyne-Stokes solunum
çocuk istismarı-örselenme
çene kaldırma manevrası
kronik hipoksemi
dolaşım
rad-yografik anormallik
**olmaksızın servikal
yaralanma**
küme solunum
koagülopati
soğuk yaralanması
soğuk şok
kolik
kollaps
kolloit

colloid oncotic pressure
colonization
coma
combitube
compensated metabolic acidosis
compensated metabolic alkalosis
compensated respiratory acidosis
compensated shock
compliance
concussion
confusion
congenital central
hypoventilation
congestion
congestive heart failure
consciousness
continuous renal replacement
therapy (CRRT)
continuous arteriovenous
hemofiltration (CAVH)
continuous positive airways
pressure (CPAP)
continuous venovenous
hemofiltration (CVVH)
convulsion
cooling
cor pulmonale
core temperature
cost effective care
cricoid pressure
cricothyroidotomy
cricothyrotomy
critical illness neuropathy
critically ill patient
crush syndrome
crystalloid
Cushing sign
cutoff
cutis marmorata
cyclic vomiting
cytotoxic cerebral edema
dead space ventilation
deceleration injury
decerebrate posturing
decorticate posturing
decreased venous return
deep venous thrombosis
defibrillation
dehydration
diastolic dysfunction
diastolic pressure
diastolic pressure time index

difficult airway
diffuse alveolar damage

kolloit onkotik basınç
kolonizasyon
koma
kombi tüp
kompanse metabolik asidoz
kompanse metabolik alkaloz
kompanse solunumsal asidoz
kompanse şok
komplians
konküzyon
konfüzyon
**doğuştan santral
hipoventilasyon**
konjesyon
konjestif kalp yetersizliği
bilinç
**sürekli renal replasman
tedavisi**
**sürekli arteriovenöz
hemofiltrasyon**
**sürekli pozitif hava yolu
basıncı**
**sürekli venövenöz
hemofiltrasyon**
konvülziyon
soğutma
kor pulmonale
iç ısı
maliyet etkin bakım
krikoid basınç
krikotiroidotomi
krikotirotomi
kritik hastalık nöropatisi
kritik hasta
crush sendromu
kristaloid
Cushing bulgusu
ven kesisi
mermer deri
döngüsel kusma
sitotoksik beyin ödemi
ölü boşluk ventilasyonu
negatif ivmelenme hasarı
deserebre duruş
dekortike duruş
azalmış venöz dönüş
derin ven trombozu
defibrilasyon
dehidratasyon
diyastolik fonksiyon
diyastolik basınç
**diyastolik basınç zaman
indeksi**
zor hava yolu
yağın akciğer hasarı

diffuse axonal injury
diffuse brain swelling
disseminated intravascular
coagulation
dissociative shock
distributive shock
disturbed child
do not resuscitate
patients
donation of organs for
transplantation
drowning
dynamic compliance
dynamic pulmonary
hyperinflation
dysrhythmia
electrical injury
electromechanical dissociation
emergency
emergency tracheal intubation
encephalopathy
end expiratory airway
pressure
end of life care
end-diastolic volume
end-expiratory lung volume

endobronchial intubation
endotoxin
endotracheal intubation
endotracheal tube (ETT)
end-tidal carbon dioxide

enteral nutrition
esophageal intubation
exchange transfusion
expiratory positive airway
pressure (EPAP)
extracorporeal life support
(ECLS)
extracorporeal liver assist
device (ELAD)
extracorporeal membrane
oxygenation (ECMO)
family centered care in PICU
febrile convulsion
Fick method
flail chest
fluid-refractory shock
focused abdominal
sonography for trauma
(FAST)
food poisoning
fraction of inspired oxygen
(FiO₂)

**yaygın aksonal hasar
beyinde yaygın genişleme
yaygın damar içi
pıhtılaşması
disosiyatif şok
dağılımsal şok
örselenmiş çocuk
yeniden canlandırma
yapılmayacak hasta
organ bağıışı**

**boğulma
dinamik komplians
dinamik pulmoner
hiperinflasyon
ritim bozukluğu
elektrik yaralanması
elektromekanik disosiasyon
acil
acil trakeal entübasyon
ensefalopati
ekspiryum sonu hava yolu
basıncı
terminal hasta bakımı
diastol sonu hacmi
ekspiryum sonu akciğer
hacmi
endobronşiyal entübasyon
endotoksin
endotrakeal entübasyon
endotrakeal tüp
soluk sonu karbondioksit
basıncı
enteral beslenme
özofagus entübasyonu
kan değişimi
ekspiratuvar pozitif hava
yolu basıncı
vücut dışından hayat
desteği
vücut dışından karaciğer
destekleme cihazı
vücut dışından
okijenasyon desteği
aile merkezli yoğun bakım
ateşli havale
Fick metodu
yelken göğüs
sıvıya dirençli şok
travmaya yönelik batın
ultrasonografisi**

**besin zehirlenmesi
solunan havadaki oksijen
konsantrasyonu**

frostbite
fulminant liver failure

functional residual capacity
gastric lavage
gastrointestinal
decontamination
gastrostomy
Glasgow coma scale
goal directed therapy
greenstick fracture
haemodialysis
haemoglobinuria
haemoperfusion
Harris-Benedict equation
head tilt chin lift maneuver

head trauma
heart lung interactions
heat stroke
Heimlich maneuver
helium-oxygen (heliox)
hemofiltration
hemolysis
hemothorax
Henderson-Hasselbalch
equation
heparin-induced
thrombocytopenia
hepatic coma
hepatopulmoner sendrom
hepatorenal sendrom
Hering-Breuer reflex
high frequency jet ventilation
(HFJV)
high frequency oscillation
ventilation (HFOV)
high frequency positive
pressure ventilation
(HFPPV)
home respiratory care

humidification
hyperbaric oxygen therapy
hypercapnic respiratory failure

hypercapnia
hypercatabolism
hypercyanotic spells
hyperinflation
hypermetabolic stress response
hyperoxia
hyperoxia test
hyperpnea
hypertensive encephalopathy

**soğuk ısırması
ani gelişen karaciğer
yetersizliği
kalan işlevsel hacim
mide yıkama
mide bağırsak temizlenmesi**

**mide ağzılaştırılması
Glasgow koma skalası
hedefe yönelik tedavi
yaş ağaç kırığı
hemodiyaliz
hemoglobinuri
hemoperfüzyon
Harris Benedict denklemi
baş geri çene ileri
manevrası
kafa travması
kalp akciğer etkileşmesi
sıcak çarpması
Heimlich manevrası
helyum-oksijen
hemofiltrasyon
hemoliz
hemotoraks
Henderson-Hasselbalch
denklemi
heparinle uyarılan
trombositopeni
hepatik koma
hepatopulmoner sendrom
hepatorenal sendrom
Hering-Breuer refleksi
yüksek frekanslı jet
ventilasyon
yüksek frekanslı salımlı
ventilasyon
yüksek frekanslı pozitif
basıncılı ventilasyon**

**evde solunumla ilişkili
hasta bakımı
nemlendirme
hiperbarik oksijen tedavisi
hiperkapneik solunum
yetersizliği
hiperkapni
hiper katabolizm
hipersiyanotik ataklar
aşırı havalanma
hipermetabolik stres yanıtı
hiperoksi
hiperoksi testi
hiperpne
hipertansif ensefalopati**

<i>hypertensive urgency</i>	hipertansif acil	<i>Kussmaul's respiration</i>	Kussmaul solunumu
<i>hyperthermia</i>	hipertermi	<i>lactic acidosis</i>	laktik asidoz
<i>hypertonia</i>	hipertoni	<i>laryngeal mask airway (LMA)</i>	laringeal hava yolu maskesi
<i>hypertonic dehydration</i>	hipertonik dehidratasyon	<i>laryngospasm</i>	laringospazm
<i>hyperventilation</i>	hşırı solutma	<i>lethargy</i>	letarji
<i>hypervolemia</i>	hşırı sıvı yüklenmesi	<i>lower airway obstruction</i>	alt hava yolu tıkanıklığı
<i>hypnotics</i>	hipnotikler	<i>lung compliance</i>	akciğer kompliansı
<i>hypocarbica</i>	hipokarbi	<i>lung protective ventilation</i>	akciğer koruyucu ventilasyon
<i>hypoksic ischemic encephalopathy</i>	hipoksik iskemik ensefalopati	<i>lung recruitment maneuver</i>	akciğeri açma manevrası
<i>hypoperfusion</i>	hipoperfüzyon	<i>lung volumes</i>	akciğer hacimleri
<i>hypopnea</i>	hipopne	<i>malignant hypertension</i>	habis hipertansiyon
<i>hypotonic dehydration</i>	hipotonik dehidratasyon	<i>malpractice</i>	malpraktis
<i>hypoventilation</i>	hipoventilasyon	<i>mandatory minute volume ventilation</i>	zorunlu dakika volümlü solunum
<i>hypovolaemic shock</i>	hipovolemik şok	<i>massive transfusion</i>	masif transfüzyon
<i>hypovolemia</i>	hipovolemi	<i>maximum voluntary ventilation (MVV)</i>	maksimum istemli ventilasyon
<i>hypoxemia</i>	hipoksemi	<i>mean airway pressure (MAP)</i>	ortalama hava yolu basıncı
<i>hypoxemic hypoxia</i>	hipoksemik hipoksi	<i>mean arterial pressure (MAP)</i>	ortalama arteriyel basınç
<i>hypoxia</i>	hipoksi	<i>mean circulatory pressure</i>	ortalama dolaşım basıncı
<i>ICU psychosis</i>	yoğun bakım psikozu	<i>mean pulmonary artery pressure (MPAP)</i>	ortalama pulmoner arter basıncı
<i>inborn error of metabolism</i>	doğuştan metabolizma bozukluğu	<i>mechanical ventilation</i>	mekanik ventilasyon
<i>indirect calorimetry</i>	dolaylı yoldan kalori ölçümü	<i>meningismus</i>	meningismus
<i>infantile colic</i>	yenidoğanın koliği	<i>mental disability</i>	zeka kısıtlılığı
<i>inhalation injury</i>	inhalasyon hasarı	<i>metabolic acidosis</i>	metabolik asidoz
<i>inhaled nitric oxide (iNO)</i>	solunum yoluyla nitrik oksit uygulaması	<i>metabolic alkalosis</i>	metabolik alkaloz
<i>inodilator</i>	inodilatör	<i>metabolic emergencies</i>	metabolik aciller
<i>inotropic therapy</i>	inotropik tedavi	<i>mixed respiratory failure</i>	miks solunum yetersizliği
<i>inspiratory positive airway pressure (IPAP)</i>	inspiratuvar pozitif hava yolu basıncı	<i>mixed venous oxygen saturation</i>	miks venöz oksijen saturasyonu
<i>inspiratory reserve volume</i>	inspiratuvar rezerv volüm	<i>monitoring</i>	gözlem
<i>inspiratory stridor</i>	inspiratuvar sitridor	<i>multiple organ dysfunction syndrome</i>	çoklu organ yetersizlik sendromu
<i>inspiratory time</i>	soluk alma süresi	<i>multiple trauma</i>	çoklu travma
<i>intensive care unit (ICU)</i>	yoğun bakım ünitesi	<i>myoglobinuria</i>	miyoglobinüri
<i>intermittent mandatory ventilation</i>	aralıklı zorunlu ventilasyon	<i>nasal CPAP</i>	nazal CPAP
<i>intermittent mandatory ventilation (IMV)</i>	aralıklı zorunlu solutma	<i>nasal flaring</i>	burun kanadı solunumu
<i>intermittent positive pressure breathing (IPPB)</i>	aralıklı pozitif basınçlı solutma	<i>nasal masks</i>	nazal maske
<i>intermittent positive pressure ventilation (IPPV)</i>	aralıklı pozitif basınç ventilasyon	<i>nasogastric intubation</i>	nasogastrik entübasyon
<i>intestinal obstruction</i>	bağırsak tıkanıklığı	<i>nasogastric lavage</i>	mide lavajı
<i>intra-abdominal pressure</i>	karın içi basınç	<i>nasogastric suctioning</i>	nazogastrik aspirasyon
<i>intracranial hemorrhage</i>	kafa içi kanama	<i>nasopharyngeal airway</i>	nazofaringiyal hava yolu
<i>intracranial pressure</i>	kafa içi basıncı	<i>nasotracheal intubation</i>	nazotrakeal entübasyon
<i>intraosseous therapy</i>	kemik içi tedavi	<i>needle cricothyroidotomy</i>	iğne krikotrotomi
<i>intrathoracic pressure</i>	göğüs içi basınç	<i>negative inspiratory force (NIF)</i>	negative inspratuvar güç
<i>intraventricular hemorrhage</i>	ventrikül içi kanama	<i>negative pressure ventilation</i>	negatif basınçlı ventilasyon
<i>inverse ratio ventilation (IRV)</i>	ters orantılı ventilasyon	<i>nerve block</i>	sinir bloğu
<i>irritability</i>	irritabilite	<i>neurogenic shock</i>	nörojenik şok
<i>ischemia</i>	iskemi	<i>neuroleptic malignant syndrome</i>	nöroleptik habis sendrom
<i>jaw-thrust maneuvers</i>	çene itme manevrası	<i>nitrogen balance</i>	nitrojen dengesi
		<i>non-accidental trauma</i>	istemli travma
		<i>non-invasive monitoring</i>	invaziv olmayan gözlem

<i>non-invasive ventilation</i>	invaziv olmayan ventilasyon	<i>peak expiratory flow rate</i>	ekspiratuvar tepe akım hızı
<i>non-rebreathing oxygen mask</i>	geri solumasız oksijen maskesi	<i>peak inspiratory pressure (PIP)</i>	tepe inspiratuvar basınç
<i>normocapnia</i>	normokapni	<i>pediatric advanced life support (PALS)</i>	pediatrik ileri yaşam desteği
<i>nasopharyngeal airway</i>	nazofaringeal hava yolu	<i>pediatric intensive care unit (PICU)</i>	pediatrik yoğun bakım ünitesi
<i>nosocomial infections</i>	hastane kaynaklı enfeksiyonlar	<i>pediatric intensive care unit mortality score (PIM)</i>	pediatrik yoğun bakım ünitesi mortalite skoru
<i>obstructive shock</i>	obstrüktif şok	<i>pediatric logistic organ dysfunction</i>	pediatrik lojistik organ yetersizliği skoru
<i>obstructive sleep apnea syndrome (OSAS)</i>	obstrüktif uyku apne sendromu	<i>pediatric risk of mortality score (PRISM)</i>	pediatrik ölüm riski skoru
<i>occult bacteremia</i>	gizli bakteriyemi	<i>pediatric trauma score</i>	pediatrik travma skoru
<i>oliguria</i>	açık akciğer ventilasyonu	<i>permissive hypercapnia</i>	izinli hiperkapni
<i>open lung ventilation</i>	açık pnömotoraks	<i>penetrating trauma</i>	delici travma
<i>open pneumothorax</i>	açık ünite modeli yoğun bakım hizmeti	<i>perfusion</i>	kanlanma
<i>open unit model of care</i>	oral rehidratasyon tedavisi	<i>pericardial effusion</i>	perikart efüzyonu
<i>oral rehydration therapy</i>	organ yetersizliği	<i>pericardial knock</i>	perikardiyal vuru
<i>organ failure</i>	organ nakli	<i>pericardiocentesis</i>	perikardiyosentez
<i>organ transplantation</i>	orogastrik entübasyon	<i>periodic breathing</i>	periyodik soluma
<i>orogastric intubation</i>	orofaringeal havayolu	<i>peripheral perfusion</i>	çevresel dolaşım/kanlanma
<i>oropharyngeal airway</i>	osmolalite	<i>peripherally inserted central catheter (PICC)</i>	periferden takılan santral kateter
<i>osmolality</i>	osmolar açık	<i>peripheral cyanosis</i>	periferik siyanoz
<i>osmolar gap</i>	osmotik ajanlar	<i>peritoneal dialysis</i>	periton diyalizi
<i>osmotic agents</i>	osmotik diürez	<i>peritoneal lavage</i>	periton yıkanması
<i>osmotic diuresis</i>	osmotik basınç	<i>persistent pulmonary hypertension</i>	sebat eden akciğer basıncı
<i>osmotic pressure</i>	otoregülasyon	<i>pH</i>	yüksekliği
<i>otoregulation</i>	oksijen tüketimi	<i>plasmafiltration</i>	pH
<i>oxygen consumption</i>	pulmoner ven oksijen içeriği	<i>plasmapheresis</i>	plasma filtrasyonu
<i>oxygen content in the pulmonary vein</i>	arteriyel oksijen içeriği	<i>plateau pressure</i>	plazmaferez
<i>oxygen content of arterial (CaO₂)</i>	oksijen sunumu	<i>pneumomediastinum</i>	plato basıncı
<i>oxygen delivery</i>	oksijen çekme oranı	<i>pneumoperitoneum</i>	pnömomediasten
<i>oxygen extraction ratio</i>	oksijen başlığı	<i>pneumothorax</i>	pnömoperiton
<i>oxygen hood</i>	oksijen maskesi	<i>poisindex</i>	pnömotoraks
<i>oxygen mask</i>	pulmoner arter oksijen satürasyonu	<i>poisoning</i>	zehir danışma programı
<i>oxygen saturation in the pulmonary artery</i>	pulmoner ven oksijen satürasyonu	<i>positive airway pressure</i>	zehirlenme
<i>oxygen saturation in the pulmonary vein</i>	subklaviyen ven oksijen satürasyonu	<i>positive end expiratory pressure (PEEP)</i>	pozitif hava yolu basıncı
<i>oxygen saturation in the subclavian vein</i>	oksihemoglobin	<i>positive pressure ventilation</i>	pozitif ekspiriyum sonu basıncı
<i>oxyhemoglobin</i>	oksihemoglobin ayrılma eğrisi	<i>postconcussion syndrome</i>	pozitif basınçlı ventilasyon
<i>oxyhemoglobin dissociation curve</i>	hız/ritim belirleyici	<i>postextubation stridor</i>	kafa sarsıntısı sendromu
<i>pacemaker</i>	papil ödemi	<i>postresuscitation syndrome</i>	ekstübasyon sonrası stridor
<i>papilledema</i>	parasentez	<i>posttraumatic stress disorder</i>	yeniden canlandırma sonrası sendromu
<i>paracentesis</i>	paradoksik pupil cevabı	<i>prehospital care</i>	travma sonrası stres rahatsızlığı
<i>paradoxical pupil reaction</i>	paralitik ileus	<i>pressure controlled ventilation</i>	hastane öncesi bakım
<i>paralytic ileus</i>	parenteral beslenme	<i>pressure flow loop</i>	basınç kontrollü ventilasyon
<i>parenteral nutrition</i>	kısmi geri solumalı oksijen maskesi	<i>pressure regulated volume control ventilation (PRVC)</i>	basınç-akım döngüsü
<i>partial rebreathing oxygen mask</i>	hasta tetiklemeli ventilasyon	<i>pressure support ventilation (PSV)</i>	basınç ayarlı hacim kontrollü ventilasyon
<i>patient triggered ventilation (PAV)</i>	hava yolu tepe basıncı	<i>pressure volume area</i>	basınç destekli ventilasyon
<i>peak airway pressure</i>			basınç hacim bölgesi

<i>pressure volume loop</i>	basınç volüm halkası	<i>retrograde intubation</i>	retrograd entübasyon
<i>primary pulmonary hypertension</i>	birincil pulmoner hipertansiyon	<i>rhabdomyolysis</i>	rabdomiyoliz
<i>primary survey</i>	ön değerlendirme	<i>right ventricular stroke work index (RVSWI)</i>	sağ ventrikül atım gücü indeksi
<i>prone positioning</i>	pron pozisyonu	<i>rigor mortis</i>	ölüm katılığı
<i>proportional assist ventilation</i>	oranlı yardımcı ventilasyon	<i>rule of nines</i>	dokuzlar kuralı
<i>procedural sedation</i>	prosedür sedasyonu	<i>sedation</i>	sedasyon
<i>pseudotumor cerebri</i>	psödötümör serebri	<i>Seldinger technique</i>	Seldinger tekniği
<i>pulmonary artery catheter</i>	pulmoner arter kateteri	<i>Sellick maneuver</i>	Sellick manevrası
<i>pulmonary artery diastolic pressure</i>	pulmoner arter diyastolik basıncı	<i>sepsis</i>	sepsis
<i>pulmonary artery mean pressure</i>	pulmoner arter ortalama basıncı	<i>septic shock</i>	septik şok
<i>pulmonary artery occlusion pressure (PAOP)</i>	pulmoner arter oklüzyon basıncı	<i>sexual abuse</i>	cinsel istismar
<i>pulmonary artery wedge pressure (PAWP)</i>	pulmoner arter kıştırma basıncı	<i>shaken baby syndrome</i>	sarsılmış bebek sendromu
<i>pulmonary capillary filtration pressure</i>	pulmoner kapiller filtrasyon basıncı	<i>shallow breathing index</i>	yüzeysel solunum indeksi
<i>pulmonary capillary wedge pressure (PCWP)</i>	pulmoner kapiller kıştırma basıncı	<i>shock</i>	şok
<i>pulmonary compliance</i>	pulmoner kompliyans	<i>sick euthyroid syndrome</i>	hasta ötiroid sendromu
<i>pulmonary contusion</i>	akciğer ezilmesi	<i>sick sinus syndrome</i>	hasta sinüs sendromu
<i>pulmonary edema</i>	akciğer ödemi	<i>sinus bradycardia</i>	sinüs bradikardisi
<i>pulmonary embolism</i>	akciğer embolisi	<i>sinus tachycardia</i>	sinüs taşikardisi
<i>pulmonary function tests</i>	akciğer işlev testleri	<i>smoke inhalation</i>	duman inhalasyonu
<i>pulmonary hemorrhage</i>	akciğer kanaması	<i>spontaneous pneumomediastinum</i>	spontan pnömomediastinum
<i>pulmonary hypertension</i>	pulmoner hipertansiyon	<i>spontaneous ventilation</i>	spontan ventilasyon
<i>pulmonary vascular resistance</i>	pulmoner vasküler direnç	<i>standardized length of stay ratio (SLOS)</i>	standart hastanede kalış süresi
<i>pulse oximetry</i>	nabız oksimetre	<i>standardized mortality ratio (SMR)</i>	standart ölüm oranı
<i>pulse pressure</i>	nabız basıncı	<i>status asthmaticus</i>	status astmatikus
<i>pulseless arrest</i>	nabızsız arrest	<i>status epilepticus</i>	status epileptikus
<i>pulseless electrical activity</i>	nabızsız elektrik aktivitesi	<i>stress ulceration</i>	stres ülseri
<i>pulseless VT</i>	nabızsız elektrik aktivitesi	<i>stridor</i>	stridor
<i>pulsus alternans</i>	nabızsız ventriküler taşikardi	<i>stroke volume</i>	atım volümü
<i>pulsus paradoxus</i>	alternan nabız	<i>stupor</i>	stupor
<i>purpura fulminans</i>	paradoks nabız	<i>subarachnoid hemorrhage</i>	subaraknoit kanama
<i>rapid sequence intubation</i>	purpura fulminans	<i>subcutaneous emphysema</i>	subkutanöz amfizem
<i>rapid sequence induction</i>	hızlı ardışık entübasyon	<i>subdural hematoma</i>	subdural hematom
<i>reactive airway disease</i>	hızlı ardışık indüksiyon	<i>subluxation</i>	sublüksasyon
<i>reanimation</i>	reaktif hava yolu hastalığı	<i>sudden infant death syndrome</i>	ani bebek ölümü sendromu
<i>red eye</i>	reanimasyon	<i>suicide</i>	öz kıyım
<i>rehabilitation</i>	kırmızı göz	<i>superior vena cava syndrome</i>	superior vena kava sendromu
<i>reintubation</i>	rehabilitasyon	<i>supportive treatment</i>	destekleyici tedavi
<i>renal replacement therapy</i>	reintübasyon	<i>supraventricular tachycardia (SVT)</i>	supraventriküler taşikardi
<i>reperfusion injury</i>	renal replasman tedavisi	<i>Swan-Ganz catheterisation</i>	Swan-Ganz kateteri
<i>rescue breathing</i>	reperfüzyon zararlanması	<i>synchronized intermittent mandatory ventilation (SIMV)</i>	senkronize aralıklı zorunlu solunum
<i>residual volume</i>	kurtarıcı solunum	<i>syndrome of inappropriate antidiuretic hormone secretion (SIADH)</i>	uygunsuz antidiüretik hormon sendromu
<i>respiratory acidosis</i>	rezidüel volüm	<i>systemic arterial oxygen content (CaO₂)</i>	sistemik arteriyel oksijen içeriği
<i>respiratory alkalosis</i>	solunumsal asidoz	<i>systemic inflammatory response syndrome (SIRS)</i>	sistemik inflamatuvar yanıt sendromu
<i>respiratory distress</i>	solunumsal alkoloz	<i>systemic oxygen saturation (SaO₂)</i>	sistemik oksijen saturasyonu
<i>respiratory effort</i>	solunum sıkıntısı		
<i>respiratory failure</i>	solunum çabası		
<i>resting energy expenditure</i>	solunum yetersizliği		
<i>resuscitation</i>	bazal enerji tüketimi		
	canlandırma		

<i>systemic vascular resistance (SVR)</i>	sistemik damar direnci	<i>Valsalva maneuver</i>	Valsalva manevrası
<i>systemic venous oxygen saturation</i>	sistemik venöz oksijen satürasyonu	<i>vascular permeability</i>	vasküler geçirgenlik
<i>tension pneumothorax</i>	tansiyon pnömotoraks	<i>vasoactive substances</i>	vazoaktif maddeler
<i>terminally ill</i>	terminal hasta	<i>vasodilator</i>	vazodilatör
<i>third spacing</i>	üçüncü boşluk	<i>vasogenic edema</i>	vazojenik ödem
<i>thoracentesis</i>	torasentez	<i>vasospasm</i>	vazospazm
<i>thromboembolism</i>	tromboemboli	<i>vasovagal syncope</i>	vazovagal senkop
<i>thrombolytic therapy</i>	trombolitik tedavi	<i>vegetative state</i>	bitkisel hayat
<i>thrombophlebitis</i>	tromboflebit	<i>venom</i>	zehir
<i>thrombosis</i>	tromboz	<i>venous capacitance</i>	venöz kapasite
<i>thyroid storm</i>	tiroit krizi	<i>venous congestion</i>	venöz konjesyon
<i>tidal volume</i>	soluk hacmi	<i>ventilation/perfusion mismatch</i>	ventilasyon perfüzyon uyumsuzluğu
<i>Todd paralysis</i>	Todd paralizi	<i>ventilator dyssynchrony</i>	ventilatörle uyumsuzluk
<i>torsades de pointes</i>	torsades de pointes	<i>ventilator induced diaphragmatic dysfunction</i>	ventilatöre bağlı diafram yetersizliği
<i>total lung capacity</i>	toplam akciğer kapasitesi	<i>ventilator-induced lung injury</i>	ventilatöre bağlı akciğer hasarı
<i>total minute ventilation</i>	dakika ventilasyonu	<i>ventilator-related pneumonia</i>	ventilatör ilişkili pnömoni
<i>toxic erythema</i>	toksik eritem	<i>ventilatory demand</i>	ventilatör ihtiyacı
<i>toxic shock syndrome</i>	toksik şok sendromu	<i>ventilatory support</i>	ventilatör desteği
<i>toxic-metabolic encephalopathy</i>	toksik-metabolik ensefalopati	<i>ventricular fibrillation (VF)</i>	ventriküler fibrilasyon
<i>toxidrome</i>	toksidrom	<i>ventricular tachycardia (VT)</i>	ventriküler taşikardi
<i>toxin</i>	toksin	<i>vital capacity</i>	vital kapasite
<i>tracheal stenosis</i>	trakeal darlık	<i>volume assisted ventilation (VAV)</i>	hacim destekli ventilasyon
<i>tracheomalasia</i>	trakeomalazi	<i>volume assured pressure support (VAPS)</i>	hacim kontrollü basınç desteği
<i>tracheoesophageal fistula</i>	trakeoözofageal fistül	<i>volume control ventilation</i>	hacim kontrollü ventilasyon
<i>tracheostomy</i>	trakeostomi	<i>volume cycled inverse ratio ventilation</i>	hacim döngülü ters orantılı ventilasyon
<i>transfusion</i>	transfüzyon	<i>volume cycled ventilation</i>	hacim döngülü ventilasyon
<i>transfusion reaction</i>	transfüzyon reaksiyonu	<i>volume overload</i>	volüm yüklenmesi
<i>translaryngeal intubation</i>	translaringeal entübasyon	<i>volume support ventilation (VSV)</i>	hacim destekli ventilasyon
<i>trauma</i>	travma	<i>volume targeted ventilation</i>	hacim hedefli ventilasyon
<i>triage</i>	triaj	<i>volutrauma</i>	volüt travma
<i>tube thoracostomy</i>	tüp torakostomi	<i>warm shock</i>	sıcak şok
<i>tumor lysis syndrome</i>	tümör erime sendromu	<i>weaning</i>	ventilatörden ayırma
<i>turgor</i>	turgor	<i>wet lung</i>	yaş akciğer
<i>ultrafiltration</i>	ultrafiltrasyon	<i>wheezing</i>	hışiltı
<i>uncal herniation</i>	unkal fıtıklaşma	<i>whole bowel irrigation</i>	tüm bağırsak yıkaması
<i>uncompensated shock</i>	dekompanse şok	<i>withdrawal of life-sustaining treatment</i>	yaşam destek tedavilerinin kesilmesi
<i>upper airway obstruction</i>	üst solunum yolu tıkanıklığı	<i>zero end-expiratory pressure (ZEEP)</i>	sıfır nefes sonu basıncı
<i>upper gastrointestinal bleeding</i>	üst gastrointestinal kanama		
<i>urinary acidification</i>	idrar asitleştirilmesi		
<i>urinary anion gap</i>	idrar anyon açığı		
<i>urine alkalization</i>	idrar alkalileştirilmesi		
<i>vagal stimulation</i>	vagal uyarı		

KAYNAKLAR

1. **Behrman RE, Kliegman RM, Jenson HB (eds)**. Nelson Textbook of Pediatrics, 17th edition.
2. Dorland's Illustrated Medical Dictionary, 31st edition, Saunders, 2007.
3. **Fleisher GR, Ludwig S, Henretig FM (eds)**. Textbook of Pediatric Emergency Medicine 5th ed. Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia, 2006.
4. **Ludwig F**. Textbook of Pediatric Emergency Medicine, 4th edition.
5. PALS provider manual. American Heart Association. 2002.
6. Stedman's Medical Dictionary, 27th edition.
7. **Venes D**. Taber's Cyclopedic Medical Dictionary, 20th ed. F.A. Davis Company, 2005.
8. TDK Güncel Türkçe Sözlük, 2000, Ankara.

—————
ÇOCUK ACIL TIP VE YOĞUN BAKIM DERNEĞİ
adına
BÖLÜMÜ HAZIRLAYANLAR

Doç. Dr. Agop Çıtak agopcitak@hotmail.com
İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Yoğun Bakım BD

Dr. Ayşe Berna Anıl aysebernaanil@hotmail.com
T.C. S.B. İzmir Tepecik Eğit. ve Araşt. Hastanesi
Çocuk Acil Servisi

Yrd. Doç. Dr. Demet Demirkol d-demirkol@hotmail.com
İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Yoğun Bakım BD

Dr. Deniz Tekin drdeniztekin@yahoo.com
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları ABD, Çocuk Acil Ünitesi

Dr. Esra Şevketoğlu caglaes@yahoo.com
İstanbul Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğit. ve Araşt. Hastanesi
Çocuk Yoğun Bakım Ünitesi

Doç. Dr. Hayri Levent Yılmaz hyilmaz@cu.edu.tr
Adana Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Acil Ünitesi

Doç. Dr. Murat Duman mduman@deu.edu.tr
İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Çocuk Acil BD

Prof. Dr. Metin Karaböcüoğlu mkara63@hotmail.com
İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Yoğun Bakım BD

Dr. Nilgün Erkek-Atay nilzeyno@yahoo.com
Ankara Dr. Sami Ulus Çocuk Hastanesi

Doç. Dr. Nurettin Onur Kutlu onurkutlu@hotmail.com
İstanbul Memorial Hastanesi

Dr. Nilüfer Yalındağ-Öztürk nyalindag@yahoo.com
İstanbul Alman Çocuk Hastanesi

Dr. Şükrü Paksu sukрупaksu@yahoo.com
Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD

Dr. H. Tarkan İkizoğlu htarkani@gmail.com
Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Çocuk Yoğun Bakım

Yrd. Doç. Dr. Tolga F. Köroğlu tolga.koroglu@deu.edu.tr
İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Çocuk Yoğun Bakım BD

Dr. Okşan Derinöz oksan197@yahoo.com
Ankara Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Çocuk Acil Birimi

Doç. Dr. Mehmet Boşnak mbosnak@dicle.edu.tr
Diyarbakır Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD, Çocuk Yoğun Bakım Ünitesi

Dr. Eylem Ulaş-Saz ulas.saz@ege.edu.tr
İzmir Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi
Çocuk Acil Servis Ünitesi

Dünyanın ilk Sözlük Dergisi,

Tıbbi sözlüklerden böbrek kelimesinin *kidney*, aşı kelimesinin *vacine* diye arandığı 2003 yılında, ilk kez Türkçe dizinli tıp terimleri sözlüğünü çıkarmak düşüncesiyle yola çıktık. Dr. Aydemir Yalman'ın el vermesiyle, ilk sözlüğümüz 2003 Ocak ayında Sendrom Dergisi'nin eki *Tıbbi Genetik Terimleri Sözlüğü* olarak çıkarıldı. Her ay, bir bilim dalının sözlüğü, o bilim dalının uzmanı veya uzmanları tarafından hazırlanarak Sendrom Dergisi'nin eki olarak çıkarılmaya devam edildi. Böylece tıbbın değişik bilim dalları ile ilgili ilk sözlükler oluşmaya başladı.

Üçüncü yılının sonunda, internet sayfasıyla geniş kitlelerin sözlüklerimize ücretsiz olarak ulaşmasını ve geribildirim alarak daha iyiye varmayı düşündük. Uğur Şahin'in özenle hazırladığı www.tipterimleri.com internet sayfası beklenin çok üstünde ilgi gördü. İnternet sayfamız 2005 yılı Altın Örümcek bilim dalında üçüncülük, 2006 yılı Altın Örümcek bilim dalında ikincilik ödüllerini kazandı. Böylece Türkiye'de ilk kez bir sözlük internet sayfası ödüllendirilmiş oldu.

Şüphesiz ödül kazanmak amacıyla bu yola çıkılmadı fakat "marifet iltifata tabidir" sözündeki gibi bizlere güç kattı. Prof. Dr. Erdem Yeşilada'nın büyük katkılarıyla Türkiye'nin ilk Eczacılık Terimleri Sözlüklerini planladık ve Mayıs 2006'da *Farmasötik Teknoloji Terimleri Sözlüğü*'nü çıkardık.

Prof. Dr. Ayla Bayık'ın özverili çalışmaları ile yine bir ilk gerçekleşti ve 2007 yılının Ağustos ayında *Cerrahi Hemşirelik Terimleri Sözlüğü* çıkartıldı.

Sözlük serüveninde artık bağımsız bir dergi olmayı, Türkiye'nin değil dünyanın ilk Sözlük Dergisi olmayı hedefliyorduk. Bu konuda Tania Sisa'nın büyük desteğini gördük. Böylece **Sözlük Dergisi**'nin ilk sayısıyla karşınızdayız. Bu derginin isim annesi Prof. Dr. Esmeray Acar-türk'tür. Türk Dil Kurumu başkan danışmanı Prof. Dr. Recep Toparlı ve Türk dilinin duayenlerinden Prof. Dr. Hamza Zülfikar bu çalışmaların başından beri yanımızda yer alarak büyük katkılarda bulunmuşlardır. Son olarak, maddi ve manevi katkılarından dolayı Logos Yayıncılık her türlü takdire layıktır.

Elbetteki bu sözlük serüveni burada bitmeyecek. Önümüzdeki günler, sözlük merkezleri, sözlük enstitüleri, sözlük akademilerine gebedir.

Sözlük meşalesinin nesilden nesile hiç sönmeden, gittikçe büyüyerek ve gelişerek sürmesi dileğiyle.

Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

Sözlük Dergisi editörü

cyakinci@inonu.edu.tr

SÖZLÜK DERGİSİ

Tıp Terimleri Sözlüğü

Bir LOGOS Tıp yayınıdır

Cilt: 1 Sayı: 1 Ocak 2008

ISSN 1308-1500

Editör

Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, MALATYA
cengizyakinci@hotmail.com

Editör Yardımcıları

Dr. Aydemir Yalman

Sendrom Dergisi Genel Yayın Yönetmeni, İSTANBUL
aydemiryalman@superonline.com

Prof. Dr. Recep Toparlı

Türk Dil Kurumu Başkanlığı, ANKARA
toparli@tdk.org.tr

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Esmeray Acartürk

Çukurova Üniv. Tıp Fak. Kardiyoloji Anabilim Dalı ADANA
Türk Kardiyoloji Derneği Kardiyoloji Sözlüğü
Çalışma Grubu Eş Başkanı
kanarya@cu.edu.tr

Prof. Dr. İsmet Aydoğdu

Selçuk Üniv. Tıp Fak. Araştırma Hastanesi Hematoloji
Anabilim Dalı Başkanı KONYA
TDK Tıp Terimleri Çalışma Grubu Üyesi
iaydogdu@selcuk.edu.tr

Prof. Dr. Ayla Bayık

Ege Üniv. Hemşirelik Yüksek Okulu İZMİR
TDK Hemşirelik Terimleri Çalışma Grubu Başkanı
bayik@ege.edu.tr

Prof. Dr. Çetin Erol

Ankara Üniv. Tıp Fak. İbn-i Sina Hastanesi Kardiyoloji Anabilim Dalı
Başkanı ANKARA
TDK Tıp Terimleri Çalışma Grubu Üyesi
ctnerol@yahoo.com

Prof. Dr. Yakup Gümüştalan

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv. Tıp Fak. Anatomi Anabilim Dalı
KAHRAMANMARAŞ
TDK Tıp Terimleri Çalışma Grubu Üyesi
yakupgumusalan@yahoo.com

Prof. Dr. Esin Kâhya

Ankara Üniv. Dil ve Tarih Coğrafya Fak. Emekli Öğr. Üyesi
TDK Tıp Terimleri Çalışma Grubu Üyesi ANKARA
esinkahya2002@yahoo.com

Prof. Dr. Süheylâ Ünal

İnönü Üniv. Turgut Özal Tıp Merkezi Psikiyatri Anabilim Dalı
Başkanı MALATYA
TDK Tıp Terimleri Çalışma Grubu Üyesi
suheylau@superonline.com

Prof. Dr. Erdem Yeşilada

Yeditepe Üniv. Eczacılık Fak. İSTANBUL
TDK İlaç ve Eczacılık Terimleri Çalışma Grubu Başkanı
yesilada@yeditepe.edu.tr

Prof. Dr. İbrahim Yıldırım

İstanbul Üniv. Cerrahpaşa Tıp Fak. Plastik Cerrahi Anabilim Dalı
İSTANBUL
TDK Tıp Terimleri Çalışma Grubu Üyesi
iy1442@gmail.com

Prof. Dr. Murat Yurdakök

Hacettepe Üniv. Tıp Fak. İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi
Yenidoğan Ünitesi ANKARA
TDK Tıp Terimleri Hazırlama Çalışma Grubu Üyesi
muratyurdakok@yahoo.com

Prof. Dr. Hamza Zülfişkar

Ankara Üniv. Dil ve Tarih Coğrafya Fak.
Türkçe Bölüm Başkanı ANKARA
TDK Tıp ve İlaç ve Eczacılık Terimleri Çalışma Grubu Üyesi

Sahibi

Logos Yayıncılık Tic. A.Ş. adına
Rifat Bahar

Yayın Koordinatörü

Tania Sisa

Dizgi-Mizanpaj

Ayfer Eryeşil
Arzu Deniz Ölmez

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Prof. Dr. Cengiz Yakıncı

Reklam ve Halkla İlişkiler

M. Deniz Zambak
Nagihan Kılıç

Film ve Montaj

Osman Damlıca

Yıldız Posta Cad. Sinan Apt. No. 36 D. 66/67 34349 Gayrettepe-İstanbul

Tel: (0212) 288 05 41 - (0212) 288 50 22 Fax: (0212) 211 61 85

http://www.logos.com.tr e-mail: logos@logos.com.tr

Sözlük Dergisi üç ayda bir olarak yayınlanır. Bu dergide yayımlanan yazıların telif hakları Logos Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye ait olup, yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde tümü veya herhangi bir bölümü kopya edilemez, herhangi bir dilde tamamen veya kısmen yayınlanamaz.